हेमचन्द्रकृतस्य परिशिष्टपर्व
ग्रंथस्य [illegible] श्लोकाः जूनागढे संवत्
१९१४ विक्रमसंवत्सरे लेखितम्
श्रीपत्तिग्रन्थागारे.

No 153.

॥ अथश्रीमानभयदेवसूरिःहरितदिग्वत्राः उर्व्यादिसिःझनाहारो विजहारवसुंधरां
१ धर्म्मेणपर्हडपत्नेन संवच्छ्रेणासर्वमूल विश्वमधीणयद्विश्व श्रीमूलडवंवारिणा २ मेधा
विनोलडबाल संभूतिविजयोमुनि चच्छ्रेणासर्वधरो तस्मिन्शिष्योबभूवसः ३ सूरिःश्रीमा
नदेवोलडः शांतनिष्योमसोदयोः स्वमाचार्यकमारोप्य परलोकमसाधयत् ४ मडबाल
जैगच्छं करोद्विदूरभूवि क्षमाश्रमणसंघेन राजानराजेहंसयौ ५ चत्वारोवलिजा
स्मिन पुरोसंवयोसोऽभवन उद्यानद्रुमवद्धिं जग्मिवांसःसहैवहि ६ सल्लिधोलड
बाहोस्ते धर्म्मश्रुश्चुराईते कषायाग्निजलसारं प्रतिबोधंवचेसिरे ७ श्रीमडबालपादा
ते दांतात्मानःसहैवते प्रव्रज्यामाश्रमपदं गृहवासपराङ्मुखा ८ तस्यमानास्यशीघ्र
मुपार्जितबलश्रुताः युगमात्रदृग्डो विहरंतोमहितले ९ प्रियातथ्यमितावाचं वद
तःझटिग्रोबलाः निरीहानिर्म्ममाःसाम्य वतः संतोषशालिनः १० धर्म्मोपदेशश्रवण क
सँसारसमागराः तेषुरोर्हृदयेऽविक्षन् मरालीवसितच्छदा ११ त्रिसिविद्रोषकं गुरोरनु
ज्ञयेकाकि विहारप्रतिमाधराः तेविक्रत्यविक्रत्यासु पुनाराजगृहंपुरं १२ तदादरिद्रकिं

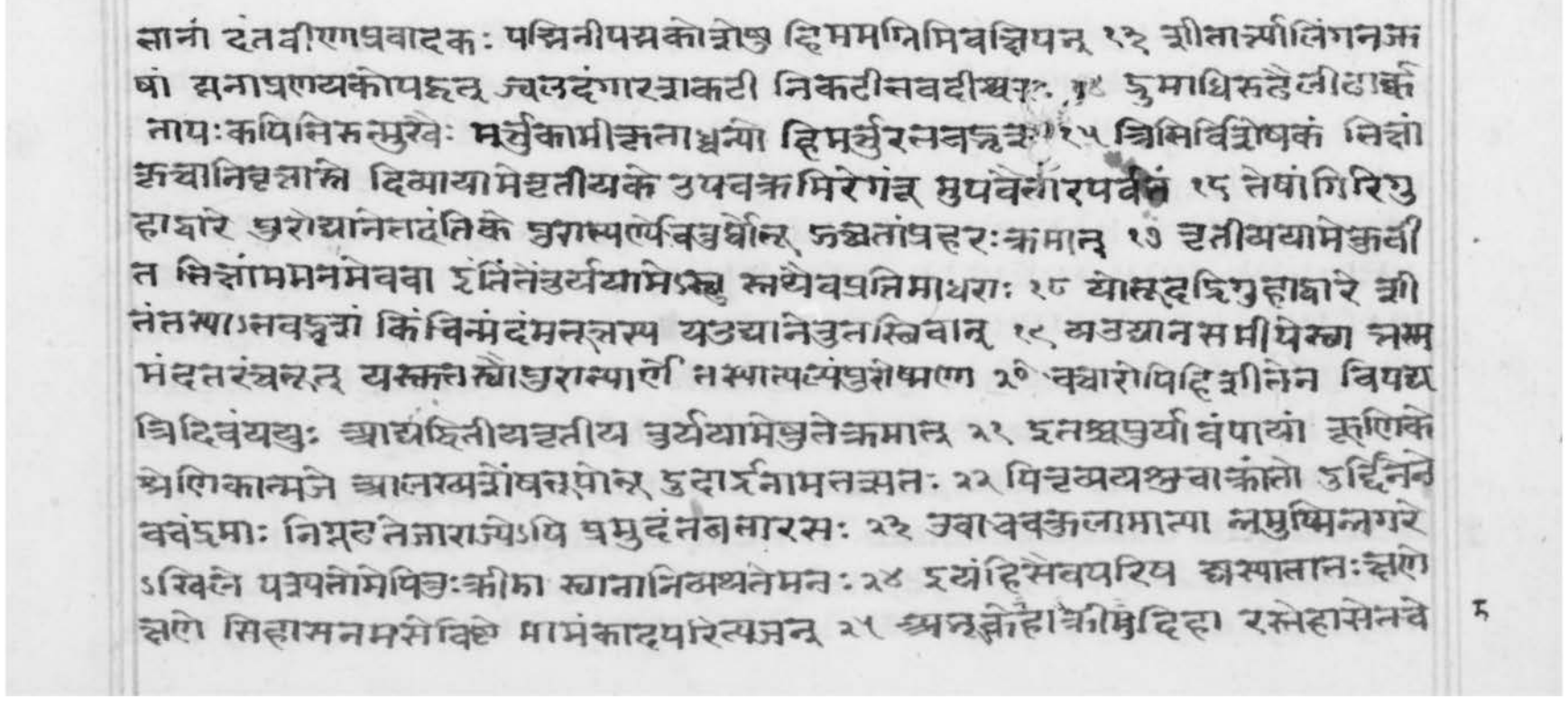

सानां दंतवीणप्रवादकः पद्मिनीपद्मकोशेषु हिममग्निमिवक्षिपन् १३ श्रीमार्म्मालिंगनज्ञ
षां झनाघणत्यकोपहृत् ज्वलदंगारशाकटी निकटीसवदीक्षत १४ कुमाधिसहेलीढार्क
नाथःकपिनिसमुद्रवेः मर्म्मकाभीक्ष्णनाश्वन्यो हिमर्त्तुरसवक्षत १५ त्रिसिविद्रोषकं सिद्धो
क्षचानिद्दलाभि दिवायामेद्वतीयके उपवक्रमिरेगंद्र मुपवेन्नारपर्वसं १६ तेषांगिरिगु
हाद्वारे शरोद्यानसदंतिके ग्रहाम्पर्ण्यवसुर्धीरान् झक्षतांप्रहरःक्रमात् १७ तृतीययामेझवी
त सिद्धांममनमेववा इंगितेनोर्ध्वयामेऽस्थु स्त्येवपतिमाधराः १८ योसद्दद्रिगुहाद्वारे श्री
तेतरयाऽभवद्भृशं किंचिन्मंदमनस्तस्य यउद्यानेउतस्थिवान् १९ यउद्यानसमीपेस्था त्तम
मंदतरंस्वनद्भद्र यस्कत्तस्योद्धराम्पार्णे तस्यात्पंधुशेषण २० चत्वारोपिहिमीतेन विपद्य
त्रिदिवंययुः आद्यद्वितीयतृतीय तुर्ययामेषुतेक्रमात् २१ इतश्चपुर्यावंपायां झणिके
अणिकात्मजे आलस्यद्रोषसंपोन्न उदायनामतज्ञतः २२ पितृव्ययश्रुवाकांतो उद्दिनेव
वंडमाः निग्रहेतज्ञाराज्येऽपि चमुदंतनगारसः २३ उवाचवक्रलामात्या नमुष्मिन्नगरे
ऽखिले यत्रपतोमेपितृःक्रीडा स्थानानिसंप्रतेमनः २४ इयंहिसेवयरिव झस्पातानःझणे
झणे सिहासनमसेविष्ठे मामेकादयारित्यजन् २५ अनुज्ञोहावीमुदिहा रसेहासेनवे

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

हयत् पितामहेनिदृश्यामि तंसर्वत्रजलेंडवत् २५ यत्रयत्रस्रोतसाद्यत्रमे दृश्यंरयेस्थितानिव
राज्यलिंगस्यतःसाति चारंस्याद्धिनयद्यते २७ पितार्द्दिस्थितोनित्य मिहस्वर्स्थतमेसुखं
सदाद्रास्यमिवाश्लोकः शोकोदुखंकरोतिच २८ अमात्याअपिनेयाम्ना बद्धमेणवद्भुश्च ३
ता शोकग्रांकुक्षिदाघोसु र्वाचोवाचयमाद्दव २९ कस्मेनेष्वियोगेन शोकःस्याद्भवतोनृनः
ऋक्षऽन्नवज्रजार्योहि लक्षास्यादंम्यथातव ३० यथास्याशोकणवेह नगरेवसतस्तव तदस्य
नगरंक्षापि निवेशायविशंपते ३१ सुन्यपुरंराजगृहं ऋषिकोपितातव हिंस्रापिदृश्य
वाकार्षी दिमावंयासिवाहरी ३२ उद्दादाद्यापिसमाकृत्य नेमिसिकवरानथ स्थानंपुरनि
नेशाईं गवेषयिष्यमाविशात ३३ तेविसर्वत्रयत्रंयंतः प्रदेशानुत्तरोत्तरान् यत्रुगंगातटे
रम्पि दृशंविश्रांमधामानि ३४ तेनत्रदृष्टःपुष्य पाटलेपाटलिद्रुमं पत्रलेबहुलच्छाय
मातपत्रमिवाचनेः ३५ अहोउद्यानलाभोऽपि सकलोपायमेप्रियः इत्येवमब्रुतासत्र ते
धाक्षश्चायद्यक्षिणे ३६ अस्यानिषण्णसस्यांगो आदरोवदनंमुहुः कवलीनाविलंतत्र निषे
द्युःकीटकास्त्वयं ३७ नेचिंतयन्तिहोदेत्रो यद्विणोऽस्यव्यथामुखे कीटकाःस्वपमागत्यः निपतं
तिनिरंतरं ३८ तथास्मिन्नुत्तमस्थाने नगरेऽपिनिवेशिते राद्धोघ्यान्मनोऽमुष्य स्वयमेष्यं

तेसंपदः ३९ इतिनिर्णीयतत्स्थानं नगरार्हंमहीपतेः आख्यानिस्मविहस्वेता निमित्तंवाषल
क्षयां ४० जरनैमित्तिकश्चैको जगादवचनंवरः पाटलेयंनरश्रेष्ठा ज्ञानिनाकथितपुरा
४१ तान्यद्यहिस्तानमर्थोहि मथुरेदक्षिणान्तरे समानसोदर्यगुणा स्वसारोयुग्मजेइव ४२
अन्यदग्मथुरायां देवदत्तोवणिग्सुतः दक्षिणस्यांमथुरायां दिग्वाचार्थमियायसः ४३
वणिक्पुत्रजयसिंहे नानवतस्यसोऽददं तावन्योन्यंघयेदानं रहस्यकनिधानतो ४४ स्व
सायजयसिंहस्या त्रिकानामऊमारिका बन्धुवर्गनेवस्व जेनोरुयसंयदा ४५ जय
सिंहोन्यदाजामि मन्त्रिकादित्रान्तिमं समित्रोप्यनोऽयेहं दिव्यारसवतिंकरु ४६ इस्तु
स्काजयसिंहेन देवदत्तोनिमंत्रितः आगाद्यतऽहनोऽकुं तोद्यवंधिनिषवत्तः ४७ अहोदत्ता
नन्नसेदान्न यदूरसिदसुंदरान् क्वयोरप्यन्तिकासाद्य सुचेषार्यंचवयति ४८ तोमरुना
घीणाश्चि मयाकर्षुंचमक्षिकाः धुन्वतीव्यजनेवंक्त्रे कामंकिंव्यर्थकारिसा ४९ चक्षणाऽऊव
सयां अजनोदोलनेननतो पद्मपत्रिऽमुखिंदन दन्तःकामवशेनवद् ५० सवीद्यमाणस्तांबा
स्त्रा लावण्यजलद्विर्द्धिकां मदिरंणपरवशो सोऽभ्यास्वादेतिविदन ५१ तस्याहन्विवधेनस्या
मापदेनद्रमस्तकं आसेहमवरोहं व तनायामिचक्रामरी ५२ मानेत्रमेत्रंस्यारं हृदस्या

मितिश्चिद्विमान् सरित्तरोऽपिस्थिरतरं बुबुजेगजलीलया ५२ देवदत्तोद्वितीयेऽपि जयसिंह
स्यसाक्षिणो पोनयामासवरका मन्निकायाचनाक्षते ५३ नेगच्छाशेषुरन्यस्मै कस्मैचिद
प्यमुंनन्तु यदिदास्यसिनदस्मै दैवित्स्यंयथाद्दत्राः ५४ सेऽवाचकृतीनाय कलाज्ञोयंसुधि
रयं सुवायंकिंनकृतेन सर्वेक्यगुणश्रद्द ५५ किंत्वजामिंग्रदास्यामि तस्मैयोनगृहात्तद्व
चित् नयाश्रयतिस्त्रितंयात्र तंश्रद्दपर्यवोमासमं ५७ एयसंनाव्यतेयास्य नद्यसोवापिसुद
रः किंनाम्नेषुविदित्रास्त्रः घायेणहिगमिष्यति ५८ घाणश्रियेयंनगिनी ममलक्ष्मीरिवोत्कसि
तदिमानग्रहेष्यामि विवोद्वरपिवेश्मनि ५९ अपत्यजन्मावधिनो यद्येवंकर्तुमीश्वरः न
कुरुद्दत्तमेजामि देवदत्तोन्निकामिमां ६० देवदत्तानुज्ञोयातेऽ योमितिपतिपेदिरे देव
दत्तोपितोकन्यां परिणिन्येश्वनेऽहनि ६१ तत्रतस्यान्निकांघिम संतुबरुसंतिश्रुतेः पेष्युदगं
शुरास्त्रान्यो विद्दस्यालेखश्रद्दत्राः ६२ अवोहिवस्त्रविकिलो वसुरिंद्रियतामतो जराजर्जरस
र्वांगा वासन्नयमश्रासनो ६३ आयुष्मन्यदीजीवतो कलत्रेसूंदिद्दक्षसे तदेहयुद्वापय
दत्रा वायोरुदनोःसतोः ६४ युग्म सोवाचयन्नतंलेखं स्नेहोत्तोधिमिश्राकरं निःसरन्त
श्रमिव नीरपात्रीचकारच ६५ अविनयद्वधिमूधिग्मां मितरोविस्मृतोहिमे अहंवियका

श्रोमि पित्रोःपुनरियंदत्त्रा ५६ किंकरोमिकथंयामि पलायापत्यदश्वरी निजवाक्कसब
न्धस्य कागतिर्मेनविष्यति ५७ अन्निकाविहितन्नेत्र मार्जनेनस्वांशुकं क्षेदयंतीजग
देवं मद्यस्तदुःखदुःखिता ५८ केनैषंग्रहितोलेखो ध्रुवेवाक्षमसीकलां शावयन्वारिड
वरं चनेत्राभ्यान्निकांतयोः ५९ दिवेंदंनिस्तमालोक्य निश्चलायंमुखंतव निश्चिनोम्यशुभ
रोयं दुःखजोनन्तुहर्षजः ६० दुःखमानग्रहादेन तत्सतावयमामयि ममाप्यसुस्तवदुः
ख संविनागश्चरीणता ६१ तार्दस्त्र्युत्तरंकिंचि दुःखमागन्निकापतिः तस्मोऽस्मप्यन्नेव
तंलेखंनयनोदकैः ६२ अन्निकाविहितंलेखः नादयाचावयत्स्वयं नदुःखकारणंसद्यो
विवेदचजगादच ६३ सर्वथामाङ्गघाऽऽस्व मार्यपुत्रायिरादहं त्वात्तरंबोधयिष्यामि कारवि
ष्यचदीसितं ६४ गच्छार्यात्वत्रातरंस्वयं नितरांक्षपितेवामा इदंविवेकिनंहेत्रान्नौचतां
क्रियमनुष्ठिते ६५ स्वकृतेवविधोगेन क्रियतेनवस्तुकः स्वश्रुस्वश्वरर्दिमां महमुशुलिता
स्मिच ६६ अनुमन्यस्वमेनाथं स्वस्थानगमनंप्रति तमन्येद्युरहंमपि तस्मायत्नायतेऽ
नघ ६७ स्वास्थ्येचेषवाग्बधः घणंउस्वश्वरोश्चहं एकाकिन्यविष्यास्यामि किंकार्यंतद
नेनते ६८ इतिसाग्रहमुक्तस्तु जयसिंहोमुहुर्मुहुः घयाचमनुमेनेच नमुदग्रश्चराघनि

नगर्यो निर्ययौ तस्मा सुनक्षत्रसवाणिग्सुतः तमन्वगादन्विकापि यामिनीवनिशाकरं ८७
अम्बिकानन्तदागुर्वी नेदियःप्रसवापिव प्रतिमार्ग्रेविसासत सुतलक्षणधारिणं ८८
खचिरोपितरौनाम कृतिमस्नोःकरिष्यतः इतिमोदंयति-- चक्रतुःस्वमनीषयाः८९
तयोरन्यसपरिजनः सबालेलालयस्मुदा अम्बिकाधवइत्येवो ध्वयेननजगोपथी ९०
उन्नरामनिकानाथो जगामममथुरामथ सोवृद्धेवपितरौ तान्मार्कण्डेयचुंबिव ९४
देशांतरोपजनेन्य ममोपादीयतामिति ब्रुवाणःसोऽन्नेकंपित्रो रर्पयामासतद्दयो
९५ इयंवध्वःसुतोयं ममेतकुक्षिसंभवः इत्याचख्रोचसबंधे नकुबंधूरयजिरा ९६
पितरोचक्रतुस्तस्य शिशोः संधारणातिथा अम्बिकाधवइतिवु लोकनामसपप्र
थे ९७ लाल्यमानःक्रटंबेन वर्द्धमानोनिकासुतः वडवर्षोजिनसुवं अथेदेमध्यमंव
यः ९८ लोगानवास्यद्गुणव द्योवनेपिसधीधनः जयसिंहाचार्यपार्श्वे परिव्रज्यामुपाद
दे ९९ सखोऽभधारातीक्ष्णेन व्रतेनचतिनांवरः आत्मनोद्वारयामास दारुणान्क
मीकंटकान् १०० तपोग्निनातिदीप्तेन दग्धाकर्ममहामलं अग्निशोचांशुकमिव सआ
त्मानमशोधयन् १ सक्रमेणपरिणत चरित्रज्ञानदर्शनः आचार्यवर्याध्यर्योस्त

स्वगच्छासोऽजनास्करः २ समुनिःसपरिवारो हृद्यदेविहृतयो नगरंषुष्पसज्ञार्ख्य गं
गातटविरुक्षणं ३ तत्रानरूपतिःषुष्प केतुस्तस्यसुवद्यना मीनकेतोरिवरतिः
षुष्पवत्यनिधानतः ४ षुष्पवत्याश्चसूत्पेव सुतः षुत्रीवयुगजो षुष्पदन्तःषुष्पद
ता वेतिनाम्नियोर्यथान् ५ सहैववर्धमानोतौ रममाणोसहैवच परस्परंप्रिती
मंतौ बुसावविबन्नवयः ६ दथोचराजायथेतौ दारकौस्नेहलोमिघं विद्युमेतत
दानूनं मनोगविनजीवंम् ७ वियोगमनयोश्चाद्य मयिसोढुमनीश्वर मिथस्तदनयो
रेव सुक्तंविवाहमंगलं ८ मित्राणिमंत्रिणःपौरा नथयपद्मसूपतिः अनःपुरेयड
न्ते रत्नेनस्यकश्वरः ९ तेषांचुर्वीशामध्येऽपि रत्नमुत्पद्यतेहियन् नमेश्वरोनरप
तिः काकथानःपुरेषुनः १०० यद्यदुत्पद्यतेरत्नं स्वदेशेतदितापतिः यथेष्टंविनियुंजो
त कोहेतुस्तस्यबाधकः १ तेषांसावाऽनसीज्ञाना मालंभवचनेरतः संबंधयदुद्यामास
निजदारकयोस्तयोः २ तस्मैराज्ञीषुष्पवती श्राविकाऽन्नायानयः आचार्यतत्तथाकुर्व
न्नुतामप्यजीगणत् ३ ततश्चषुष्पदन्तश्च षुष्पदन्तावदेयती गृहिधर्मसिषेवाते नितां
तमनुरागिणो ४ क्रमेणषुष्पकेतोश्च कथाशेषंचमीयुषि षुष्पदन्तोनवश्रजा राजमानो

मसेगुणो ५ सदक्षसेवारयंती तदार्षेर्न्यायमानिता राज्ञापुष्पवतीजात निर्वेदाद्यत्नमादद ६
सविषद्यसुरोजज्ञे प्रव्रजायाप्रसादतः प्रव्रज्यांचन्नमोक्षाय तस्मूर्यायनशंसय: ७ स
देवोऽर्यधिनाऽर्हो नामकृत्यनिजोचितं निजाऽहितरंनेहा दितिचाविनयन्नरं ८ म
मप्राज्ञन्मनिक्षणे विषयऽहितांवन्न तस्थाकरवैकोर नरकेनयनेद्यथा ९ इतिनस्याःस्व
त्रमर्थं नरकावासदारुणान् स्वदनेदाहिऽःस्वान्नि रदन्नारकिकाऽऽत्मान् १० पातर्कीनव
संरुद्धा नेधकारोपदेशतः ऽर्दशानदर्शयामासा नरकान्ससुरोचितान् ११ युग्मं वर्षि
कैवशेनमुक्ता मृगीवदवनिर्गता सतीवपरुरुधा करस्पशनिषत्साचिता १२ सुसाधीवा
यातपो सीवारविधुरीकृता साऽभ्यनरकानीया प्रबुद्धापिऽकंपत १३ युग्मं विम्पतीसाऽ
नरकं गर्तवनरकेक्षणाऽ अथितंकथयामास तंस्वप्नंपत्युरग्रतः १४ हेमेऽभुःपुष्पचूलाया
पुष्पचूलनृपोपिहि निपुणंकारयामास ज्ञातिकंज्ञातिकोविदैः १५ सऽपुष्पवतीजीव
देवस्मद्धितकाम्यया नाटयानेवनरकान् रात्रौरात्रौवदर्शयत् १६ अथपापमिनैः सर्वो
नाजुहावमहीपती परीयपद्मवबुध्य कीदृशानरकाऽऽति १७ गर्तवासोपुत्रीवासो दारिद्र्यं
परतंत्रता एतेहिनरकासज्ञा दिसाख्यस्तेऽस्यमेधसाऽ १८ साऽर्यधर्मिवाघाय ऊर्वेनीमुख

मोदनं निजस्वप्नविसंवादि ववनांस्तान्विसर्जयत् १९ आरुयवाङ्किकाघ्न राजाऽऽख्यत्तदै
वहि मरकान्सतश्चेवारम दृष्टाःस्वप्नेयाथातया २० राज्ञप्युचावनगवन् किंनवङ्गेरपीद
ग्रा मयेवचीक्षितःस्वप्नो विक्षेर्त्रकथमन्यथा २१ मरिःघोवाच्यदेवंऽ विनाविस्वप्नदर्शनं
संसारेनास्तिनयद्धि नज्ञायेतजिनागमान् २२ घुष्पचूलऽपिपप्रच्छ सगवन्केनकर्मणा ऽह
ग्रान्नरकान्घोरा नामुवंतिशारीरिणः २३ आख्यातिस्मान्किकाघ्नो महारंनपरिग्रहैः गुरु
त्रस्पनीकतया पवेंद्रियवधादपि २४ पिशिताहारतश्चापि पापंकृत्वाशरीरिणः गच्छंतिनर
केघेषु ऽःखान्यनुभवंतिव २५ सुग्मं तनत्रजननीजीव देवस्तस्याःतदाऽवुध स्वप्ननरकव
स्वप्नान् प्राज्यसोख्यानदर्शयत् २६ प्रबुद्धकथमायामास सापत्न्यैस्वर्गदर्शने सोऽथपापंहि
नोऽस्त ऽथकिंस्वर्गलक्षणं २७ नेत्रेकेषांविरेस्वर्गे स्वरूपंप्रियसंगमः अन्येषाऽऽत्मसमःस्वर्गो
यद्यद्धिसुखकारणं २८ एवंस्वर्गसरूपंव नरकेदुष्कृतिका नामन्यत्स्वाप्नदृष्टं स्वस्व स
पाहिसानवन् २९ राज्ञाऽऽख्यान्निकासनुः स्थितिमाख्यद्दिवौकसो मनश्चिन्तनकार्याणि सिद्धा
न्येवनवंतिव ३० सकृत्यद्दाश्चारामा वापद्याःस्वर्गयंक्रमाः देवश्चितानुचर्त्रिन्पो रूपव
त्स्वःकलाविद ३१ यथादिष्टविधानारा त्रिदशाश्चानियोगिका इत्यादिप्रसंगीते नाट

कालिनयोऽसर्वा ३२ ग्रास्वनेषु — नेषु रम्यरत्नगृहादिव सर्वशक्तिरनोनित्यं परिचारेव
नाकिनः ३३ चन्द्रर्क्षिकलापके एकानुत्तरविमानय द्यर्धतरङ्गराशधि सर्वकिमविदेवा
नां शक्तियत्कथ्यतेगिरा ३४ तन्नूत्थाप्युष्पचूलोत्थे दृश्यंविश्वयदीदृशं स्वर्गात्सुखान्निरपि
किंस्वप्नेदृष्टगिरेरिवाः ३५ मुनिरुक्तगादकंत्यालि जिनागमसुधापिबा स्वसुरवानिवयंवि
श्रो विश्रोष्याऽनराण्यपि ३६ यमाणंवचनजैनमि तिनिश्चित्यराज्ञथ ऋषिंपप्रच्छनगवन्
स्वर्ग्यान्निःकेनकर्म्मणा ३७ सूरिरूचेऽर्हतिदेवे गुरौसाधौचनिश्चय यस्यसंसारिणस्तस्या
स्वर्ग्यान्निर्नदवीयसी ३८ यनश्चारित्रधर्म्मेव मुनिनाकथितेमति सारङ्गीत्यधुकर्म्मचा क्षेवो
द्विग्नेवनस्पधात् ३९ भगवन्यतिमाहश्च यादमूलेनवेवहि उपादास्येपरिच्छ्या मानुष्यक
तरांफलं ४० इत्युद्यातमृषिंनत्वा पुष्पचूलाविसृज्यच आपप्रच्छेमहिनाथं महिनाथोप्यदो
वदत् ४१ तदाज्ञामनुमन्येहं वनार्थंवरवल्गिनी ममैवोकसिवेज्ञिप्ता मादृशेष्वनिनीसती
४२ तथेतिप्रतीयदेतां दानंकल्पलतेवसा अर्थिनोदद्यतीराज्ञा क्षतनीक्रमणोत्सवा
४३ स्त्रीरत्नामणीतांधात्रा पुष्पचूलामहात्राया अन्तिकाद्यत्रपादांते यादिदिक्षामुपादद
४४ युग्मं पुर्वादेशाध्वपथिकिं साशिक्षामादद्यत्रीतां सामाचारीपथामंहि तर्भमुक्तात्म

नामपि ४५ ज्ञात्वानविष्यदुर्न्निद्रि मल्लिकासूनुनाम्यदा गच्छोदेशांतरे षेषि मदेशेयत्रजीआ
त ४६ द्वादशाष्टकमन्निवं नाविनिश्चितसंपदा ज्ञात्वाग्रहूपदेशाच्च गच्छोगच्छस्थाऽप्य ४७
नेत्राबलपरिक्षीणा क्तत्रेचाक्षुरसूरयः विनापिहिर्यरिवार् घरीकृतपरीषहा ४८
आनीयांतःसुराशक्र पानादिपतिवासरं गुरवेपुष्पचूलादात् पित्रेपुत्रीवनक्रिनाक् ४९
अनन्यमनसस्तस्या गुरुणांपार्युपासनात् नावयंस्यासुसंसारा सारतामेवसर्वदा ५० अ
न्येद्युःपुष्पचूलायाः अमर्वकरणक्रमात् केवलज्ञानमुत्पेदे निदानंस्वक्रिसंपदः ५१
युग्मं पुष्पचूलापिसंजात केवलापिविबोधतः वेयाद्दत्तिंगुरोश्चक्रे योक्तोत्यर्थंयिमाग
मे ५२ उराज्ञसुत्थायुंजानः क्षपयोश्रमतस्यसः केवल्यपिचक्रवीत सत्यावहेत्तितं
नहि ५३ पुष्पचुलाचविज्ञाय केवलज्ञानसंपदा सर्वसंपदायांचक्रे सूरिर्यच्छदचिंतय
न् ५४ सूरिपप्रच्छनोसाधो वत्सेवत्सेकथंनतु मनोनिषायमेचर्यं संपदायसिचिंतितं
५५ उवाचपुष्पचूलापि पक्षतीवेधिकरवतु योग्यस्यनित्यमासन्न पक्षतिहोहितस्यस
: ५६ साध्विकापिक्षमानित्ये ऽन्यदावर्षनिवारिदे सूरिरूचेश्रुतज्ञासि दृष्ट्वाकिमिदमर्ह
ति ५७ साब्रवीद्यत्रमार्गेसू दकोद्योचिंतएवहि तथेवायासिषमहं पाद्यश्चिन्नागमोऽत्रन

अविन्नाकायमध्यानं कथंवोत्मितीसूरीणा उदितेशष्यइत्यन्तमेमिकेवलं ५८
मिथ्यामेदुःकृतंकेव त्याशातितइतिकेवन् इत्यचिंतयदाचार्यः सेत्स्यामिकिमहंनवा
६० केवलंवेमाकृषीदु मध्यतिमुनिपुंगवाः गंगामुत्तरतावोपि सविष्यतोवकेवलं ६१
ततोगंगामुत्तरीत्य लोकेनसहसूरयः तंदेवाकुरुकुर्नीवं कोहिस्वार्थमुपेक्षते ६२ निष्यसा
दशआचार्यो यत्रयात्रापिनोतटे तत्रतत्रतटेसद्यः सानोमंकुपवक्रमे ६३ नोमध्यदेशा
सीनेव तस्मिनाचार्यपुंगवे समंतान्मंकुमारेसे सनोरव्यइवांसभी ६४ ततोनोक्षितलोके
न सूरिःसोऽक्षेपिवारिणि श्लेष्मेवाद्यवन्न घत्यानिकामरीवते ६५ श्लेष्मोतेपिगंगात
: सूरिरेवमचिंतयत् अहोवधर्ममानेक प्राण्युपद्रवकारणं ६६ अक्षाद्यादिदशासारं
मसूरिर्नीवयनूत्रं ज्ञापकश्रेणिमारुहो तत्रकेवल्यजायत ६७ सूरीयशुक्लध्यानस्थः
मद्योनिर्वाणमायसः निर्वाणमहिमानंव तस्यासन्नाःसुराःमधुः ६८ निर्वाणमहिमात
त्र देवैःनिर्मितइत्यन् पयागइतितन्नीर्थं पथ्यातेत्रिजगत्पती ६९ करोटिरन्तिकास्
नो यादोनिर्मकरादिनिः वोध्यमानानदीनीर मनीयतजलोर्मिभि ७० इतस्ततोरुसंति
व शुक्लीकेवनदीतटे पदेशेमुक्तविषमे तस्थोकापिविलग्नसा ७१ करोटिकर्पेरस्यांत

तस्याऽन्यस्मिंस्ववासरे न्यपतत्पाटलाबीजं दैवयोगेनकेनचित् ७२ करोटिकर्पेरंतिदं
तदियादक्षिणेवने उद्गतःपाटलितरु विंशाखोच्यमसूक्रमात् ७३ पाटलाकुपविंशोयं
महान्निकरोटिस्तः एकाश्चत्तारोऽस्यमूल जीवश्चेतिविंशोपतः ७४ तदत्रपाटलितरो.
श्चनावमवलंब्यच दृष्ट्वाचाग्निमिश्रंच नगरंसन्निवेशयतां ७५ एकोनेमिनिकश्चोचे स
र्वेनेमिनिकाज्ञया दातव्यमाशिवाशाष्टं सत्रंसुरनिवेशने ७६ घमाणं हयमिस्युक्ता ता
न्निमित्तविदोनृपः अधिनगरनिवेशा सत्रपात्वार्थमीवितान् ७७ पाटलिंसर्वेनत्वा प
न्थिमांततउत्तरो तत्रोपविशुनःसर्वो तत्तश्चाग्निदक्षिणं ७८ शिवाशाद्यावधिंकृत्वा
तेथसत्रमपातयत् वसुरत्नःसन्निवेशाः सुरस्येवमसूत्रदा ७९ युग्मं तत्रोकितेन्मूदे
शे नृपसुरमकारयत् तदनूत्पाटलीनाम्ना पाटलीपुत्रनामकं ८० सुरस्यतस्यमंष्ये
व जिनायतमुत्तमं नृपतिःकारयामास शाश्वतावत्तनोयमं ८१ गजाश्वशालाबरुल न
पधर्मदसुंदरं विशालशालमुदाम गोपुरंसोधयंधुरं ८२ शुद्धशालासत्रशाला पोषधगार
ऋषिनं सुन्नीतलेखके ऽसंख्यसर्वस्वर्वकं ८३ युग्मं राजातत्राकरोद्राज्य मुदाद्युदय
साकश्रिया खंविक्रममिवारुकं तत्वानोधर्ममार्हतं ८४ अर्हन्देवोगुरुसाधु धर्मश्चा

ति चामिकेरप्यजल्पित २० राज्ञस्तेनासजासिक्ताः पबुद्धास्तस्योपहि मूर्धानंदद्दशुःस्फुरं
निर्मीलकमलोपमं २१ सूरिसंबुलिनेत्रश्च पश्यन्निदमचिंतयत् नूनंतस्यैवकर्म्मेतद्
ब्रह्मिनोयोनदृग्पते २२ किमकृत्यमकार्षीरे धर्म्मधारोमहिपतिः यद्यनाश्रुपाथमालि
न्यं कृत्यंपश्चवचनस्यच २३ मयेदृग्दीक्षितोऽहोऽश्च त्रीनीनश्चसहात्मना तन्मकृतंप्र
वचमालिन्यमिदमागतं २४ तदहंईत्रिनिष्पानि रक्षाम्यात्मव्यादह राजागुरुश्चकेना
पि हतावित्यस्फुलाकगीः २५ ततश्चसवचरिम पत्सारमानविधाय्यसः लोककाकर्णि
कांकंते दत्तासूरिर्व्यपद्यत २६ पानरंतपरःत्राद्या पालिकास्तत्रचागताः स्वकुर्वस्त
श्राद्धाना निरीक्ष्यतदमंगलं २७ तकध्वंमिलितोराज लोकःसर्वोपालिनयत् राजगु
रुश्चनिहितो दत्तकेमनसंत्राय २८ हतमन्योयदित्तत्तच्छत्रः शथमंव्याहरेत्तरवलुः स
महासासमंत्रज्ञा वैरवागाद्दर्शनं २९ वैरिवावैरिपुत्रोवा वैरिणाप्रहितोथवा कोऽपि
मायाप्रतीक्ष्य विश्वस्तमवधीन्नृपं ३० राज्ञश्चपित्रत्सूरि सूरेराजापिपुत्रवत् नूनंम ९
रुपिणाधर्म्मु निषेशुवासत्रवक्रमे ३१ तपःक्षामतनुःसूरि रपितेनहरात्मना तथाकुर्व्वन् F
नुव्रयाति स्मपतित्वरूपेपत्रत् ३२ युग्मं श्रियमयत्रनासूरि रपितेनस्तवंत्रिम दय

समेमदीदीक्षो यत्नेकोहिनवत्यते ३३ छेनिशाद्यांतेषाना -- पईपसटनहि कमेण
पिहि -- क स्तक्रकमशंनेनस ३४ ततःशरीरसंस्कारं राज्ञःसूरेश्च --रे प्रधानप
सप्रकारं वि -- -- उदयश्चवः ३५ उदायिमारकःपापः सोगारुक्षविनिर्घृरं आरभ
त्रोऊर्ध्वानिर्नेतुं र्यत्रोदायिवधक्षतः ३६ अवंति -- तदसापय कालेनोयतापिहि पुरि
द्यानांपृहिन्नाथि स्थात्राऽपिपुरुमन्निधौ ३७ अहर्निशंयत्नीए देशानुत्रायिस्तधीः
अकार्षीरीदृशकर्म्मे मत्रमस्याःक्षयहितः ३८ युग्म अदृष्टमुखमिन्न पापामस
रमत्वर इतिनिनर्म्मनराजा नगरान्निरवासयत् ३९ तस्यैवमेदिन्या मनस्यानोशि
रोमणीः अस्तिधानेनसस्थान उदायिनृपमारकः ४० इतश्चतत्रैवपुरे दिवाकीर्त्तेरुत्
सुतः एकस्मगणिकाकुक्षि जन्मानंदोऽस्तिधानत ४१ मनाधितकुमारश्च प्रसातसम
येतदा स्वैरचैःपाटलीपुत्रं ददर्शपरिवेष्टितं ४२ उपाध्यायाश्चतत्रत्र नंदश्चाप्यस्त्रबोध
नाक् उपाध्यायोऽपीनंदंदी नत्वनिनेस्ववेश्मनि ४३ सचीनिसागलंवक्र नंदमास्तरणादि
सिः निमंत्रहिनरत्नन परिणाययन्निमत् ४४ नवजामातरंनंदं यात्रयानऽथिरोप्यनं
घरेपरिचमतिन्न सुपाध्यायःपवक्रमे ४५ उदाय्यष्टमेगोत्रहि परलोकमगादिति त

त्रोतरेषंचदिशा मनिषिक्तानिमन्त्रिभिः ३६ पट्टहस्तीप्रधानाश्च स्वर्णकुंभोऽथवामरैः पंचा
शन्मनिदिव्यानि मेघराजकुलेऽखिले ३७ ततश्चतानिदिव्यानि बहिराजकुलाद्यसुः स
नंदोव्याप्तयानस्थो नवोढदृष्टश्चोचते ३८ पट्टहस्तिशारदोह ग्राहशोदरंगर्जितः सद्योनं
दंपूर्णकुंभैर्नास्मपिचदुदकैः ३९ ततुसाद्यनिजस्कंधे सिंधुरःसोऽभरोपयत् हयो
हपनेहर्व द्यघस्कवन्निवमंनले धर्ण आकाशीदातपत्रंच शफरीकमिवोषसि स्फायमा
नोवसुवतां नुत्पतादिववामरो ४१ ततःप्रधानसुरथैः पौरैर्जनपदेनच वक्रेनंदस्मा
नंद महनिषेकमहोत्सवः ४२ अंगतरंवर्द्धमान स्वामिनिर्वाणवासरात् यांपष्टिवत्स
यौ मेघनंदसचन्नृपः ४३ ततश्चयो - - गता मदेनोधसविप्लवः नंदस्यना - तिवक्र
रसोनापितसंस्थिति ४४ नपोषितेपोस्पत्नाव परिक्षार्थमलक्ष्यधी आस्थान्यानिर्यथोक्ता
रि शालायाइददद्यम ४५ धातीधात्रीबालहस्ता वात्सवत्रिशुनापिहि नंदेनसमंको
पि नामश्चस्तुरुपोद्य ४६ आगत्यधुनरुत्वद्यं सिहासनेनिषद्यव नंदोजणाहस्थारक्षा
न्निहन्यतामभीरुति ४७ आवद्धाणपिनेक्षु घेक्षणवक्रिरेमिथः स्मितंवनाट्यामा
सु नृतान्नघक्षणादिव ४८ अरक्षानपिविज्ञाय नंदस्तमासवायिकान् याद्दर्शस

वेषार हास्फोलेष्पमथावधि ४९ नंदसाम्राज्ञदेव्या नोकयाविदधिष्टितो घतीहारोलेष्प
मया वाक्षुद्रासीदधावत्तः ५० तेऽर्विनीनाःसामंता स्तास्याकेपिनिजघ्निरे - - - -
- - - - दरक्षामज्ञाक्षतःपरं ५१ नंदोराजाराजमानोमहर्द्धी सुसुत्रामासुनिताज्ञो
नस्त्व पायःपुण्यविक्रमश्चघ्माणे स्त्रीवंजन्मश्चाधनीयेपिवंशे ५२ इत्याचार्यश्रीहेम
चंद्रविरचितेपरिशिष्टपर्वणि स्थविरावलीचरिते महाकाव्ये नंदराज्यवर्णनो नाम षष्ठः सर्गः ६ ॥ अतश्चतत्रैवपुरे सनंदिनंद
सूसुजा ब्राह्मणकपिलनामा ध्रुवंसोकोबस्तुवि १ एकदातद्गृहोद्देशे परिवारसम
न्वितः आचार्यःकश्चिदध्यासान् संसारकरिकेसरी २ तदाखिलतमःक्रांति खेदा
दिवदवाकरः जगामापश्चिमांसाधि यद्दरीजलहस्तीना ३ यस्यदाक्षिणीष्ण वर्णवे
नवहारिनिः पश्चिमावस्तिसंध्याक्षेः कौशलांशुकलामिव ४ गृहादृदीपमालानि नाश
रातिःपदेपदे योमास्पर्शसुबंधेन मनस्त्रेवन्नरस्त्र ५ अलोकजनयंविश्व, स्वगा

कोलाहलञ्चलात् ब्रह्मसेकनुसूयाथी त्यर्थमाणमिकोवरे ६ मन्योस्मगञ्चतार्द्धेण वक्रोत्पा
सीक्षनारूच तस्मिकानूकालेकथमस् दम्पत्यासोत्तिसासुरः ७ नीरध्रेणाधकारेण जन
सञ्चलवारिणा तदान्समदसीरध्रं पतालंविवरोपम ८ नगरेऽर्लसारात्रौ पवेशाऽति
रराज्यः स्वेःपादैःपावयंस्तस्य ब्रह्मणस्वगृहांगणं ९ ब्रह्मणंतमश्रुज्ञाप्या चार्यास्तेना
विनावरि तदग्निहोत्रकालस्य - वासुर्विश्ववसा १० ज्ञानंतिकिंविदव्यंते नवेति
पत्नीकर्ची जनान्मचार्यवर्यस्य सर्मिपकपिलोनिशि ११ ऋदयंतिःसमुच्च - -सु
नाधि-णरीनिरो - - - धिविधेसूरि रूपायेवमदेज्ञानां १२ तस्मिविद्वासमस्यो
धर्मवेत्रा- - - - - - - पिकोऽज्ञो थावरमधन्मुरन्यत १३ अन्यदाकेविदावो
यी - दृङ्कालेसदोक्षसि तस्मुस्तेमार्हतीस्तुत नानुज्ञानाद्विजन्मज्ञा १४ अनेद्यु - -
मतदे कपिलस्यस्यद्विजन्मना सघनजनिमाद्योऽवि रेवतीस्तिरगृह्यत १५ मुनिनिःक
ल्पमानाना स्कजनानामधश्चसः बालोद्विजन्मनालेना दत्र - - - - लिना १६ तथा
महाघनावाणा मृणालपात्रवारिणा बास्तिषिक्तंशिशुक्रूरः स्वेनर्ष्यसुमुच्च - रं १७

मुनिसज- कल्पेद्रो द्विपिक्रस्यासुजन्त्रिशः वक्रेकल्पकदुत्पारमो कपिलप्रावककाल १८
नदादिस्तेनरीदोष सहृदनकदाप्यनृतः ततश्चद्यत्रमंनाज समृद्धः कपिलोसवन १९ क
ल्पक्रःक्रमयोगेण विघन्मपिद्रकपुरे समस्तवि - - - नज्ञ पाकोन्द्रीक्षिना - - २०
स्तार्नेश्रावकत्वेन सभसंतोषधारया जपविवहत्यस्त्वे मनोरथासिसाधात् २१ क
लिनाश्रमिलालण्य वतीरूपवती - - श्रियमालाश्रविप्रार्थ्य नोपयेमेसकल्पक २२
घरेपस्त्रमन्विता ज्ञानकोबद्धसिर्हृत: पोराणोद्यजनीयोन्न द्विधान्सर्वत्रसज्जते २३
इतश्चकापिलेयस्य गामानमन्नाधनि पर्यवात्रीद्विजन्मैक स्तस्यवैकासवत्सना २४
तामण्यनंस्तपपती मध्युपायस्नकोपिन तलोदरेपातस्याद्वि रूपवत्क्षीरदुग्धने २५
पयोन्नतदतिषायं तस्याद्वदमजायत कन्यापिसान्नुद्वीवा ऽसमांचक्रमणेपिद्वि २६
साकन्यापिवत्तीव समयेघ्रवत्सन्नं विधिलासुतन्मावा कथामानतसिउ २७
ब्राह्मणब्राह्मणीप्रबे प्रियेदोषोयमाषयो नोथाद्वितेयंणकन्या कन्याप्येषास्तस्तधी
२८ अस्मायत्तजनूतत्रा सुषेतोघवम्पगते उपस्थितंचत्यहत्या पापंतदिदगावयो
२९ किंवुमैःकोपिदृष्टते पजधोदरिणीमिमां तथाकूलरोपतिताद्य देवापाम्मेविटम

सौ ३०

वाक्छलेनाधिनयात्व कोपिनाकमकंविना सत्यसंथ---- लदर्थं--तामहे ३१
तनाथऋषिकारवामि स्वगृहधिक्षमनो कल-क्षिनवेलायां साकन्यास्तिपत्रवे ३२
आयातकल्यकंदृष्ट्वा क्षुत्कारवमाक्षज स्त्रआकर्षनीमेत्रि नस्मायेवददामहं ३३
कल्यकोविहितत्काले ---पतमानस नामावकर्षाक्षुत्रैव आवेतत्सिक्षुरुन्नमा ३४
तत्सिनोवाचमयान्या मिमासुद्वहकल्यक ऋषिकाकषीकायोद्वे मयेषाकल्पितायत
: ३५ एतत्पःसंयदामंत दृष्ट्वासंसोढवानसि अनिषिद्धंस्वसुमत मितिन्यायोपिकर्ते ३६ लष्टेवद्विद्यास्थानातो त्वमेवन्यायविन्नमः सत्यसंधोसिवानस्त्वं तक्रुरुश्यद
र्हसि ३७ बलितोबुद्धिन्नवाहं किंकरोमीतिकल्यकः नितंबीनीनिरीक्षि तासु
क्षेत्रुगमयत ३८ दानाकलाष्यजनधि क्रनजनायकल्यक आयुर्वेदादितोषधे श्रोषी
क्रत्योद्वाहता ३९ कल्यकंपक्षिनबुद्धि मंतंस्तुत्वथनंदराट् आरुयथाधार्थ्ययोचके
ममप्रास्यत्वमाश्रय ४० नजल्पकल्पकोरजान् ग्रासाच्छादमात्रक विहायतान्यमधि
कं वाताभ्यिपानियद्ध ४१ धर्मिकाणासुकातो नहिनिर्विहतिक्षवित् रजन्नमाणष्य
पारःपर्याप्तसद्मनेतमे ४२ इत्युक्तारात्रोआज्ञाता मैज्ञायेवकल्यकः जगामवमोघन्

प क्षत्रिशन्वेषणंग्यमं ४३ ननंदशापतक्षिद्र नित्यमंबेपपन्नपि महान्मनंतराहाणो
नद्विन्यायेणाकुर्वनं ४४ अन्यदाकल्यकंदृष्ट्वा क्षार---रात्रिगं राजारजकमात्मीयं
पद्मक्षारुयधीनिधि ४५ ग्राह्मणकल्यकोनाम यक्षा- किंवेश्मकः वसमानिनदीया
नी वेक्षात्रयसिकिंनवा धर्तु क्षालयामीतिरजके नोक्रंपोवाचनंनृपः तदानिंतानि
वस्त्राणो धर्त्तेभान्पर्यस्मद्द्रमाणमाहेशदति विज्ञाप्यरकोयथो क्त्वश्वसमयः कोमु
क्षुसवस्पसमायथो ४८ कक्षाद्यांवस्त्रहिण्पूये वस्त्ररत्नाम्यहंनिमे राजनिर्णिनिकेना
द्य निर्णेजयमनोरम ४९ यथातिसयतोक्षालि सभ्र यान्यंशुवान्यहं भूपधि---
दधे कोमुदीपार्ववासरे ५० कल्यकाद्वितयद्येन मासनेयथवासरे अन्यस्मनाटिको
नेन रजकोराजवर्वसि ५१ अर्पयेथरवस्त्राणि नार्पयिष्यतिमेघन. ससंक्रोधपरि
नम्रं ततःक्रोष्टस्वपाणिना ५२ क्षुभं विवेकलोचनेनेवं वेक्षघेतावतावरः नृपेक्षि
क्षवःपत्नो स्त्रीमरमक्रतिनोनहि ५३ अत्यायहग्रहीतस्तु तस्यावमांक्रिकल्यकः
रजकस्पार्थक्षण सोग्रहोबलवांस्तु ५४ समामनेपर्वदिने कल्यकस्पोपनस्तुधः
वासासिन्नार्पयन्नस्म रजकोराजसासनात् ५५ अद्ययाहिपानरेही सेवंचविघना

स्यात् रजक॰ कल्पकराज नियोगादस्मयोर्हिसः ५६ वयोजनेननतेनैव कल्पको रजक
स्तु गृहेयथाबुद्धमणं स्वाधमर्णइवान्वहं ५७ एवंजगमेश्वरश्चेद् तस्यवस्त्राणिमार्यतः
सवेहनिसवाद्येव क्रमाद्यतंनदर्शिता ५८ ततोवर्षेतृतीयेतु पुत्रेकल्पकोवदन्
अने सुदरचौरस्त्वं मद्वस्त्राण्यसिजीर्णवान् ५९ रंजयित्वाचदत्सजा स्वानिवस्त्राणिरा
त्रदि गहिष्यकामि--मि कल्पस्त्वरजकागारं निशायां
गंडपत्यद एकाकिनिर्यौविद्या साधनायेवसाहसी ६१ चंद्रिकास्नुवेसाला द्यत्रोश्च
नतर्कित गुप्तारादेहुरिका मंतकस्येवदेवता ६२ कालोद्यतइवश्रीपी सकटीवि
कल्पननः कल्पस्त्वानल्पकोपोद्य गत्वारजकमस्यधात् ६३ गसेवकश्वास्मागा देव
र्तिदवेश्मनि वस्त्राण्यर्प्यसीदानी मथवानेतिकथ्यतो ६४ तंवस्त्रराद्दासमिव कपि
तंपश्चधावकः क्रुनितोगृहणिस्वे वासांस्यस्यसमर्प्य ६५ रजकपितथाचक्रे
मक्षीकस्याथकल्पक शाकक्षारिनर्न्नयामास लांगुलमिवाकेसरी ६६ चरत्रुटति
कुर्याए रजकस्याथकल्पकः उदरंदीर्णवान्क्षुर्या कक्षिकेनेवनूतने ६७ असृजा
निर्यासाद्रा निझरादिववारिणा वासांसिरंजयामास कपित्वःसत्कंगर ६८ आ

क्रंतनीरजकक्रूचे निहंमिकिमनागसं राज्ञाज्ञयेवस्त्राणि गृहेचिरमधारयत् ६९ त
दाकर्ण्यसंभ्रांतः कल्पकःरामकल्पयत् अहोराज्ञःप्रपंचोयं यदचोनकृतंमया ७०
तद्यरजकवपा पराधान्नृपपौरुषे नीयेतयावत्तावद्धि स्वयंयामिमृत्यांतिकं ७१
कल्पकश्चेतयित्वेवं जपनंदंस्मरंस्यो नदोऽपिश्चद्यःसाद्रेद एवंधत्ते मो---- ७२
साकांक्षेकल्पकंज्ञात्वा नदोविंगितविन्- दनाघेन्द्रामस्थौ दक्ष्वात्मत्यदंमम ७३
स्वापराधप्रतीकारे विकीर्णरदकल्पकः प्रतिरेवेनृपवच्च ससुधार्यौहिकालवित् ७४
नदोपिकृतत्यापस्था मन्यमानःप्रमोदनाक् कल्पकं--- नास स्वमनोवृद्धिंगोवृद्
७५ त्रास्तृतानरुदत्यस नदोऽपिरकर्त्यसंज्ञायान कल्पकंदक्षनिस्मेष विद्यागुरुमि
वागतं ७६ नृपतिंप्रीणयामास कल्पकोऽपिद्यनस्थीः वाक्यै कृतसंदेह लोर्ध्वयघ
णमुरै ७७ अद्यारजकश्रेणी नदास्त्कर्तव्यागता ददर्शीकल्पकंराज्ञा प्रदत्तगुरु
गौरवं ७८ मथारब्धकल्पकंदृष्ट्वा निहत्यनजकाव्यधुः राजमान्यत्वंमवेक मनर्मस्पर्धति
प्रिया ७९ तदेवाग्रमना- - ---र्पमाणीयतिः कल्पकायार्प्यवस्त्रो करेणवा।
दित्यश्रोचितं ८० समुद्रवद्यानगंभीरः श्रासमुद्रमपिश्रेष्ठः उपायदक्षैराकृष्य तनः

सोऽकथनदसात् ८१ नवेतस्मिन्महामात्ये श्रीवसीकारमात्रिके श्रीरत्नन्दराजस्य सिव
बाधिष्ठय- - ८२ तस्यधीवाग्विणासिक्कोराजोविक्रमपादयः यशःपत्रसंसुश्वे सु
रसीकृतविश्वयं ८३ नंदराजप्रतापाग्ये हृद्विमुत्पादयन्नयरं तस्मबुद्धिप्रपंचोऽस्त्र अ
विचस्पमहानिलः ८४ इत्योधिचयदस्वं यामंत्रीकल्पकस्यसः ह्यलंगवेषयामास
मटस्त्रोयिहिन्नवत् ८५ सदृष्टःकल्पकस्येदं चेटिंवस्त्रोटिसिर्दृत्रो आवजेयिश्रुक्रमा
रेसे तत्यहृत्रिलुक्रम्या ८६ साधिल्योसानिसूतात्मा यत्यहंकल्पकोकसि क्रियमाणं
जल्पमानं वास्वन्यहृतनप्रिणा ८७ सधामसतनुजन्मानो वसुबुकल्पकस्य घायेणप्र
ब्रवंतोहि सवतियरमार्हताः ८८ सञ्चारेऽन्यदैकस्य सूनोरुद्वाहमंगले निमंत्रयिश्र
मेश्चय तत्रमातःपुरंनृपं ८९ सराज्ञःस्वा- तिथिकी मुक्रटश्चत्रवामरात् प्रत्यक्रेमेका
रयिश्र मन्यश्चमेयदहति ९० सधामात्यायसावेटी कथयामासतत्तथा उशोचस
श्रदस्याश्च सोऽपिसूर्यंव्यजिज्ञपत् ९१ नसोघृतमभास्योसि नमान्योसितथापिहि क्र
तीनेमस्पतिसक्रोस्मी त्यात्यामिस्वामिनोदित ९२ कल्पकेनयदारब्धं शृणुकस्यीयमं
त्रिणा छत्रादिराज्यालंकारान् कारन्नसिसोऽध्ना ९३ इत्यनाकथितेनेशः सयंवेत्तनदा

शय्ये सिकथेनाधिशेषपाकं जानंतिहिमनीषिणः ९४ आसेनस्वामिदत्तेन वर्द्धितोस्मिति
वक्त्रदः वघुनःपदसंस्म मात्मर्यंमममकल्पके ९५ कदाचिन्मत्सरेणाह मसत्यसधिहि
श्वे सत्यंब्रुचरैर्विहि नृपाहिचारचक्षवः ९६ त्रेषिनाश्वरराजा गत्वाकल्पकसद्मनि
दृष्ट्वाचत्तदारब्धान मारभातिस्मगर्हीसजे ९७ ततश्चसकुटंबोऽपि कल्पकोनंदसुज्ञा
सद्योधक्रूपकाराया मक्षिणाक्षेपपूर्वकं ९८ कल्पकाय्यसपत्राय कोऽवोदनसंनिकां प
यःकरकमेकंच क्रूपकेक्षेपयन्नृपः ९९ कल्पकोऽप्येनिरिक्षान्ने क्रटंबमिदमस्यधात्
सिक्थैर्हिसंचितागोऽस्य कल्पकानोघकाकथा १०० कवलैःज्ञातसंख्यैर्हि नवैऽदशरणं
तत्रिकमात्राण्यभंत संर्वेक्ष्यंमरिष्यथ १ तस्मात्तत्क्रमणंवेकः समस्तंकोऽवोदनं
योऽत्रक्षमंत्रिणावैर क्षोधनायतवेदनं २ सन्क्षोवेक्रदंनेन चेत्क्रुक्षेममस्तुते वैरिनि
र्यातनंकर्त्तं तातनास्मासुकोपलः ३ ततश्चकल्पकोसुक्र तदन्नघृतिवासरं अन्यत्तन
ग्रानंक्रुद्धा विषयत्रिदिवंयद्युः ४ तदावेकल्पकात्रावं ज्ञात्वासामतसुन्नुजः रुरुधुःपाट
लिपुत्रं नदीन्मूलनकामया ५ रुद्धयोरपतिस्तिं पाटलीपुरयतने साकसाकिनसुस्फेटं
पोरणातत्रनीमुषा ६ अनीत्रोविधिवातेषा आसनेशवनेयिवा दाहज्वारार्दवरुद्व नं
दोनघायनिर्हति ७ अथितत्रत्यान्हि कल्पकोमत्रमन्मम तावत्सिद्धगुहेवेदं पुरंना-

स्कदिकेनचित् ८ विनानेकल्पकमत् नगरस्पेदृग्रीदृग्रा अरङ्गकंक्षुपवने पंथैरण्
यजीव्यते ९ सजीवतीयदितदा नैनंवोद्देश्यतेसुरं ग्रथेणङ्गष्यतेहमि सारोहस्तिसिरे
वहि १० कारधिकारिणोराज्ञा दृष्टाश्चैवंमजिज्ञपत् ग्रथक्रुषस्त्रितकोपि गृह्यात्या
द्यापिकोऽप्यान् ११ प्रक्षिप्तामंविकांकूपे तत्रारेष्याश्चकल्पकं नंदवाकर्षग्रामास नं
दोनिधिमिवात्मनः १२ ग्रथिमक्रुपयत्रास त्रिविकामधिरुण्यते वप्रस्योपर्यचमय
लुपःसर्वेचतामिव १३ नदृष्ट्वैरिणोदश्रु नंदोनूदबलःखलु यदेषोस्मान्नेषयते द
त्रीयनूक्षटकल्पकं १४ ततोनाहमुषक्षेत्रं तेषावर्त्तनवैरिणः ग्रसुत्पन्नसयायंत्र
प्रतियंत्रादकल्पने १५ ततश्चकल्पकःवेष्म इतंतानेवमब्रवीत् एतुवाकोण्यस्मितो
नृगंगनावमास्थितः १६ ग्रथाहमपिजोयातो जल्पिष्यातेनधीमता वैरितेधिवन्मद्य
सवनोयदनीश्मितं १७ संधिविग्रहिकस्तेषां कल्पकश्चापिनोक्षितो निलितावारिमूत्रे
न वक्रावक्रग्रहाविव १८ ततफल्गविदेकस्मे हुकलायंकरक्षितं निरीक्ष्यकल्पकोमं
त्री तमूवेगुलीमंज्ञया १९ ग्रयमूष्येक्षनामष्म मूलेग्रांतचकर्त्तने एतन्मध्यप्रदेशस्य त
दाकिमुपनिष्टते २० संधिविग्रहीवासेय विद्वानपिसुधीरपि ततदासयमज्ञासी दीद
ग्रास्ततदाज्ञय २१ ग्रथेक्षायश्चिमुत्तेन प्रांतेनचविवर्हते उत्तान्यामेवसंधिस्थो तथा

क्षत्रियसंतति २२ तत्रचैकःसंत्यसंधि र्यत्रोक्तेनान्यथानवेत् ग्रपंचसंधिरपरो मायथाय
:प्रतन्यते २३ ग्रविश्वासेनचोनंद मत्यसंधेर्नगोचरः पंचसंधिस्तुकथ्ये साविकोमद्दत
हिवि २४ निःसंधिर्वधास्तस्य मुपजीव्यानविष्यथ निक्षेतमूलघातेन यद्विचन्नेदन
पतेः २५ पुनश्चतन्यदेशस्था सीर्यामर्हन्यदर्शयत् दंडाहतोदधिस्थाने कल्पकोहस्तसं
ज्ञया २६ ग्रायद्यत्रार्थमज्ञासी स्वधानपुरुषोनमः कल्पकामात्यहृदये सावार्थोयमन्
पुनः २७ यत्पक्षसंहतिःस्याद्वी मृचीदंडाहतायहि तथा---नूकाकाई विकीर्णदधि
वबले २८ पुनःस्वनाचातन्मावः कल्पकश्चिःप्रदक्षिणं चकारसहुसिषाय तत्रायिनधिश्च
दत्रा २९ मावार्थसंग्रेषमन्मावा यदानौरावृत्तानव तथात्मन्नेजसीनेजो सचतामावरिष्यति
३० संज्ञात्रयेणिमावार्थं मजानन्कल्पकस्पसः कदापोहपरस्तस्मै। ग्राहास्पः काकयाकं
वन् ३१ स्वस्थानंकल्पकोथागात् साधिविग्रहिकःसच नक्षावमवदन्वीप्सा पन्नःस्त्रिविं
शंयथो ३२ तेसंविविग्रहिसमा न्निजैःदृष्टोविपादनाक ग्रवोवदत्यसंबद्ध शालापीकल्पकश्चि
य ३३ सुनाधुनश्चतैःदृष्टो नसकिंविदयोचत सहिजिज्ञायतन्नाव नाज्ञासिषमितिब्रुवन् ३४
मिलितःकल्पकस्याद्य मधीतिङ्कृतनिश्चया तेथसांमतराजन पलायंतदिशोदिशो ३५ ततः
पालायमानानां तेषाकल्पकसाग्रानात् हस्ताथरत्नकोग्रादि जयाहाक्षिचनदशद् ३६ ततो

ऽथितंनिजयाह्वं पाक्कर्नेष्टमंत्रीणं सक्रोस्यकल्पकंकास्पय मनर्घकृदितिक्रुधा २७ नंदश्रियां
रक्षणसे वदश्च सुधीर्नयोपायनहीनः क्ष्मां कल्पकोनंदनरत्नराज्ञा नियंत्रितांमंत्रिवरश्च
कार २७ इत्याचार्यश्रीहेमचंद्रविरचिते परिशिष्टपर्वणिस्थविरावलिचरिते महाकाव्ये कल्पका
मात्यचरित्रसकीर्त्तनोनामसप्तमः सर्गः ७ ॥कल्पकसूनुसमाप्तः॥ नेकश्चो
धियानिधिः सुचिरंनंदराजस्य मुद्राधाधारमथत्रात् १ नंदत्रयवंशोकालेन नष्टोः सप्तानवन्
पा तेषांचमंत्रिणेसूबन् सूर्यात्राः कल्पकान्वया २ ततश्चिरंमपृथिवी पतियतिरिवश्रिय स
मुत्रवानद्विषकंदो नंदोनूनवमोनृप ३ विसकंटेश्रियांवासो संकटःशकटोधियां शकटालस्
तितस्य मंत्रिनश्चात्यकान्वदः ४ तस्यलक्ष्मीवतिनाम लक्ष्मीरिवबभूवती सद्धर्मचारिण्यसव
शीलालंकारहारिणी ५ तयोश्चज्येष्ठतनयो विनयालंकृतोत्तवत् अस्थूलधीस्थूलभद्रो भद्रका
रनिशाकार ६ तद्भिनिष्टःकनिष्ठोनू श्रियकोनंदनस्तयोः नंदाद्रुद्रयाप्रंदा नंदगोत्रीर्षवं
दनः ७ सुरेनूनत्रकोशेति वेश्यारूपश्रियोर्द्वसी वशीकृतजगच्चेता श्वेतोनूजीवनौषधीः ८
नेज्ञानोविविधानूभोगान् स्थूलभद्रेदिवानिशं उवाशावसथेतस्या क्षादज्ञाक्षानीतमनाः ९
श्रीयकस्तुगरक्षोनू क्रूरविभ्रमसाजनं द्वितीयमिवहृदयं नंदस्यपृथिवपतेः १० तत्रचासी
धरुचि र्नामद्विजवरग्रणीः कनांवादिनांवेद्यो करणनांशिरोमणीः ११ स्वयंकृतोर्नवनंदे

रष्टोत्तरशतंनमः दृन्नेःक्तोनुदिनं नृपावलगनेसुधीः १२ मिथ्यादृगितितंमंत्री प्रज्ञाशसन
जातुचिन् दृष्टोप्यस्मैददौदानं नददौनृपतिस्ततः १३ ज्ञात्वावररुचिस्तत्र दानाधायणका
रणं आराधयिद्धमारेते गृहिणीतस्यमंत्रिणः १४ संवृद्धयातयाऽन्येद्युः कार्यदृष्टोब्रवी
दिदं राज्ञःसरःस्नानमक्काम तवतत्प्रज्ञांसतु १५ तयोनदुपरोधेनन तद्विज्ञोवदत्यति
: मिथ्यादृष्टेरमुष्याहं प्रज्ञासामिवचःकथं १६ तयोक्तःसायहंमात्री तत्तथाप्रतिपद्यत
अथस्त्रीबालमूर्खाणा मग्रहोबलवान्खलु १७ राज्ञःपुरस्तात्स्वतः कामंवररुचेस्ततः अ
होसुभाषितमिति वर्णयामासमंत्रीराट् १८ दीनारशतनष्टाय ततोस्मैनृपतिर्ददौ राजमा
न्यस्यवावाधि ।जीमतेस्वनुरूपत्वा १९ दीनाराष्टोत्तरशते दीयमानेदिनेदिने किमेत
दीयतइति स्वमंत्रीमजिज्ञपन्न २० अथोचेनृपतिमंत्रीन् दत्तोमेवररुचिस्तत्रामया वयंयदि
स्वयंदत्तो दत्तःकिंनपुरातनः २१ मंत्रप्रभावेमयादेवा प्रज्ञासानाम्पनिर्मिता कायाजीघरकी
यानी प्रासंसिषमहंनदा २२ क्षुरोमःवराकाणि स्वकीकृत्यपरत्यय किमेतन्नत्यसादेने
त्यनावतन्नृपस्ततः २३ एतस्याधितकाणानि पर्वतिबालीकाअपि दर्शयिष्यामिवःप्रात
रित्युक्त्वेसविवोपिच २४ यज्ञायज्ञदत्तान्नत्ता स्ततदत्तेणिकातथा वेणारेणेतिसमासन्

पात्राःपुअस्तुमंत्रिणः ३५ इक्षतिजाय्यसीनासो सङ्घयुक्तंतथेतरा छिन्नादिवारकमसो एका तिसमयथाक्रमं ३६ राज्ञःसमीपंसचिवो द्वितीयेदृतिनासता तिरस्कारिणंतरिता समुपवि न्नायच्च स ३७ अहोन्नरत्नातंश्लोकान् स्वयंनिर्मापनेत्यिकान् ऊचेवरुचिस्तास्तु यथाजे ष्टमनूधिरि ३८ ततोवरुचैरुद्यो राजादानंन्यवारयत् नयायाःसचिवानांहि निग्रहानुग्रहं क्षमाः ३९ ततोवरुचिर्मत्वा यंत्रंगंगाजलेन्याधात् तन्मध्येवस्त्रबंधेच दीनारत्नानमक्षयुक् ४० यातगंगामसौस्नात्वा यंत्रमाक्रामदक्षिणा दीनारत्नंएवतत्पाणा मुत्पत्यपठतस्ततः ४१ सथेवंविदधेनत्ये जनस्तेनविशिष्यिये तच्चत्वचाजनश्रुत्या राजात्रासच्चमंत्रिणे ४२ शाद यद्यस्मिसत्यंत स्यातर्हीन्नामदिच्चयं इत्युक्तोमंत्रिणाराजा तन्नाथापत्ययद्यत ४३ दत्वाशिक्षा वरःसाद्यं प्रेषितस्तत्रमंत्रिणा त्रारक्तबनिलानीस्था त्पत्नीवानुचट क्षित ४४ तदावरुचि र्गत्वा चन्नेमदाकिन्नाजले दीनारीद्देक्षरत्नातियथन्यस्यथौदृदे ४५ तत्नीवितामक्षादाय दीनःग्रंथीनादाएत्त वरःसमर्प्यग्रामस्थं प्रबन्धेवरमंत्रीणि ४६ — गुप्तान्नदीनार ग्रंथि मोचनिज्ञात्यये ययौराज्ञासमगंसा मागवरुचिस्तद ४७ पृष्टुकामंनपंदृष्टो कृष्टमानी सचिस्मरं सोऽप्रवदृतेराजा मूढोवरुचिस्तनः ४८ सुत्पंनोचालयत्र परदावरुचिःपरं

दीनारग्रंथिरुत्पत्य नापतत्पाणिकोटरे ३९ ग्रंथिंगवेषयामास पाणिनातक्कलेतत्तः सोऽस्ता दयत्रपस्तुछीको ध्रुवीदृष्टेहिमौनस्थाक् ४० इत्युचेवमहामात्यः किंतेदत्तेनजाह्नवी त्यासी ज्ञतमयीद्यंत नवेद्ययसकिमुक्तः ४१ ययलत्तगृहाणेदं निजरत्नमितिब्रुवन् सोर्प्पयामा सदीनार ग्रंथीवरुचेःकरे ४२ दीनारग्रंथीनातेनो त्पर्दिहृंथिनेवत्राः दिग्रामासादयामा स मरणादिडाःसहा ४३ विप्रनारयंत्रलोकं सायमत्रक्षिपत्यसौ इत्यंघातःपुनर्यूक्ता नीत्स्वेसचीवोमृषं ४४ साधुज्ञातमिदंद्यत्रे त्यालपन्मंत्रिसंगवं विस्मयस्मेरनयनः स्ववेश्मा नान्महीपति ४५ अमर्षणोवरुचिः प्रतिकारंविचिंतयन् एहस्वरूपंसचिव स्यादृश्चेटिका विकं ४६ तस्याथकथयामास काश्चित्सचिवचिद्रदः सुप्तिःश्रीयकीद्वाहे सोदपत्तेमंत्रिवेश्म नि ४७ सप्तनवशास्त्रादि दृष्टंनंदायमंत्रिणा शास्त्रंशिष्यएणंरुद्धाहि शास्त्रसाद्यमुपायनं ४८ समासाद्यच्छलज्ञस्तं श्रुतंवरुचिस्ततः चरकादिपदावेत्तिं आपाद्यनंदंसदृशे श्रीयकंसा र्पयष्यति ४९ स्वनिस्वनोपावंतीस्म किंनाएवंदिनेदिने जनश्रुत्यातदश्रौषी दितिचाचिंतयन्नृ पः ५० बालकार्यच्छलसाधने यत्नसाधंतियोषितः उत्पातकीचवासाद्य मासवत्पन्यधानहि ५१ तत्प्रस्थाप्यार्थराज्ञाद्य प्रेषितोमंत्रिवेश्मनि शुरुपासर्वमागत्य यथादृष्टंन्यजिज्ञपत् ५२ तत श्चसेद्यावसरे मंत्रीणःसम्प्रेषुषः पाणमंत्रुर्वतोराजा कोप्यतस्योपरान्मुखः ५३ तन्नावज्ञोत्थ

* तिंतरुपान्त पालयन् ४९. नवेत्तिर. नाय टको ग्राकृत्य उकरीष्यती*

ગોકુળના ભારત:બ્યારબાદ ચલવીરના ગોકુળમાં વસતા કૃષ્ણ અને બલરામ ૧૦ વર્ષના થયા ત્યારે કંસના મામા અક્રૂર ગોકુળમાં આવ્યા અને કૃષ્ણ-બલરામને મથુરા લઈ ગયા. કંસે ધનુષયજ્ઞ યોજ્યો હતો. કૃષ્ણ-બલરામે ધનુષ્યનો ભંગ કરી કંસનો વધ કર્યો. ત્યારબાદ કૃષ્ણ-બલરામે ઉગ્રસેનને ગાદીએ બેસાડ્યા. ત્યારબાદ તેમણે ગુરુ સાંદીપનિ પાસે ૬૪ કલાનું જ્ઞાન મેળવ્યું. ત્યારબાદ કૃષ્ણે રુક્મિણી, સત્યભામા, જાંબવતી, કાલિંદી, મિત્રવિંદા, સત્યા, ભદ્રા, લક્ષ્મણા વગેરે ૮ પત્નીઓ સાથે લગ્ન કર્યા. કૃષ્ણ-બલરામે મગધના રાજા જરાસંધ સાથે ૧૭ વાર યુદ્ધ કર્યું. જરાસંધે કાલયવન સાથે મથુરા પર ૧૮ વાર આક્રમણ કર્યું. કૃષ્ણ-બલરામે દ્વારકા નગરી વસાવી. કૃષ્ણ-બલરામે રુક્મિણીનું હરણ કરનાર રુક્મિને યુદ્ધમાં હરાવ્યો. કૃષ્ણ-બલરામે સ્યમંતક મણિ માટે જાંબવાન સાથે ૨૮ દિવસ યુદ્ધ કર્યું. કૃષ્ણ-બલરામે નરકાસુરનો વધ કરી ૧૬૦૦૦ રાજકન્યાઓને મુક્ત કરાવી. કૃષ્ણ-બલરામે પારિજાત વૃક્ષ સ્વર્ગમાંથી દ્વારકા લાવ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે પૌંડ્રક વાસુદેવ, કાશીરાજ, શાલ્વ, દંતવક્ર, વિદૂરથ, બાણાસુર, બભ્રુવાહન, મુરનો વધ કર્યો. કૃષ્ણ-બલરામે સુદામાને સમૃદ્ધ બનાવ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૦૦ અશ્વમેધ યજ્ઞો કર્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૬૧૦૮ રાજકન્યાઓ સાથે લગ્ન કર્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓ સાથે યુદ્ધ કર્યું. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને મુક્ત કરાવ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને હરાવ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને મારી નાખ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને ગાદીએ બેસાડ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને સજા કરી. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને ઇનામ આપ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને ભેટ આપી. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને મિત્ર બનાવ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને દુશ્મન બનાવ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને સંધિ કરાવી. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને યુદ્ધ માટે પડકાર ફેંક્યો. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને યુદ્ધમાં હરાવ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને યુદ્ધમાં મારી નાખ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને યુદ્ધમાં ઘાયલ કર્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને યુદ્ધમાં બંદી બનાવ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને યુદ્ધમાં મુક્ત કરાવ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને યુદ્ધમાં સજા કરી. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને યુદ્ધમાં ઇનામ આપ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને યુદ્ધમાં ભેટ આપી. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને યુદ્ધમાં મિત્ર બનાવ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને યુદ્ધમાં દુશ્મન બનાવ્યા. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને યુદ્ધમાં સંધિ કરાવી. કૃષ્ણ-બલરામે ૧૮૦૦૦ રાજાઓને યુદ્ધમાં

नयपाटवत् ८४ सनित्यमपिकोसाया विनीतःसद्मनंयवो स्नेहाद्भ्रातुस्तनियाऽपि कलीनेर्वऊ
मन्यते ८५ स्तुलभ्रदयियोगार्त्तो श्रीयकंपेक्ष्यणमदत् इष्टेदृष्टेहिदुःखार्त्तो नदुःखंधर्तुमीशते
८६ ततस्तांश्रीयकोवाच दार्ये किंकुर्महेवयं असोवरुचिःपापो घातयज्ञानकंहिनः ८७
अकोकोद्वितवज्राग्नि घदीयनसहोदरं स्थूलभद्रवियोगंव सवत्याःकरोदयं ८८ वेक्षाम्यामुपको
शायां यादृक्कोस्यसोरवत्तः नावस्थतिक्रियाकापि स्थितयमनस्विनि ८९ – कदिशोयकोशा
य स्वर्गमकथमप्यसो विधीयतांथस्कवि मंयपानरुचिस्त्वया ९० विवोविजोजनादेरा दाक्षि
णद्देवरस्यव तत्पतीत्यावनसद्यो स्तुपकोशांसमाश्रिशात् ९१ कोदृषयाश्चतिदेयानो यकोशा
तंवथामधात् यथापपोसुरामेव स्त्रीवशेःक्रियतेनकिं ९२ सुरापानवरुचिः स्वेरंस्नेद्यका
रितः उपकोशेनिकोशाये शाश्वथविसात्वद्ये ९३ अवकोशांस्वासर्वं शुश्राद्यश्रीयकोयित
त् प्रेनेवपिद्देवरस्य विहितंघतियात्तलं ९४ शाकडालमहामात्या सयात्यस्तिसोयस्कद नदो
वरुचिर्नृप सेवावशारतत्परः ९५ सपत्यद्यंराजद्वले सेवाकालेसमायतन् राज्ञावराजलोके
श्च समोरवमदस्यात् ९६ अन्यदामदरादमंत्रि गुणस्मरणविकलः सदसिश्रीयकोमात्य जगादे
वसगद्गदं ९७ नकीमानूसक्तिमान्निम्प शाकटालोमहामति अनवन्नेमहामात्य शाक्रस्येवगुरुस्प
ति ९८ इयमेवविपन्नोसौ देवादद्यकरोमिकि मन्येस्वप्नमिवास्मान महंतेमविनात्मनः ९९ उवा
चश्रीकोप्येय किंदेवैरविदध्यते इहवरुचिःसर्व पापंमयितमद्यपः १००

सत्यमेषसुरोन्मत्तः पिबतीतिनृपादिते स्वोमुद्रांधितामी तिश्रीयकप्रत्यपद्यास्त १ श्रीय
वदति– अक्कि सर्वसभासुश्रुतदः स्वपुसाक्षिक्षितेनाम्र पद्यमकैकमार्पयत् २
तत्कालंवदनफल रसनावनयाचितं उरात्मनोवररुचे रप्यवामासपंकज ३ क
तस्मृतामोद मिदमित्यनिवर्णितः घाडराजादयोनिन्दु र्नासाग्रेस्वस्वमङ्ज ४ सोपि
सहोनयद्घ्राणे घ्राणाग्रिपंकजेनिजं वेद्दहास्यसुरांसाद्यो राक्षिपीतातोऽवमत् ५ श्व
गनुत्रीर्ध्वंवुस्र बंधुसंघप्रधोचितं सर्वैरित्याक्रुश्यमानो निर्यवौसदसोऽधसः ६ घ्राण
णयावितास्तेन पायश्चित्तमविकथन् तापितत्रपुणःपानं सुरापानाघघातकं ७ –
यातपितनम पयोपर– विस्रपुः प्राणेश्चमुमुचेसद्य स्तत्पदाहसयादिव ८ स्थूलभ्र
दोपिसंस्तत विजयनार्यसन्निधौ घचर्नापालयामास पारदश्वाश्रुतांबुधे ९ वर्णकालेन
दायांते संस्तुतिविजयगुरु घणम्यमूर्ध्नामुनय स्त्पृष्ठलनियहान् १० अहसिंहगु
हाद्वारे कृतोत्सर्गउपोषित अवस्थास्मेवचुर्म्मासी मेकःघत्यष्टणेदिदे ११ दृष्टिणहिवि
नद्वारे वचुर्म्मासीमुपोषितः स्थास्यामिकाय्योसर्ग्गेण द्वितीयोदिसिग्रहीदिवे १२ उत्सर्गी
कृपमंकुका सनेमासवचुश्चयं स्थारमम्युपाविशति तृतीयाघत्यपद्यतः १३ योगान्मत्वा

पुरुसाधुन् याक्तानत्रमन्यत स्थूलनडपुरोन्यः नचैवंतावदब्रवीत् १४ कोत्रासिधायावे
त्रणावा गृहेयाविचत्रशालीका विचित्रकामशास्त्रोक्त करणलेखशालिनी १५ तत्राहतत्त
पःकर्म विशिषट्रसान्नानः स्वस्यामिचत्तरोमासा निसिमेसियहयसो १६ युग्म शास्त्रो
पयोगाश्रोग्पंतं एकस्पत्रान्वमयत साधवश्चयसुःसर्वे स्वस्वस्थानेगतिश्चुतं १७ शांता
स्त्रीघ्रतपोनिहान् दृष्ट्वातान्मुनिसत्तमान् त्रयोमीनेजिरेशांति सिहसर्पारघद्दिस्य १८
स्थूलनडोपिसंस्मृत्य कोत्रगवित्रयानिकेतन अस्मन्नस्रोतनकोत्रा प्राहिनांजसिरयतः १९
सुकुमारःपरुत्यासो मत्तामंतरुकोरुणा व्रतनारेणविधुरो नागादितिविचिंत्यस्म २० उ
वापस्वागतंस्वामिन् समादिशाकरोमिकिं वस्वर्थनंयरिजनः सर्वमेतत्तवैवहि २१ चत्व
मीसीवसतेमे चित्रसालेयमर्प्यतां इत्यूचेस्थलनडोपि मान्युचेष्टस्मनामिति २२ तयः
चतस्पांयगुणी कृतायातगवानपि कामस्थानेविशाईर्म इवस्वबलवतथा २३ अथस
मूयड्मासाहार भोजनानंतरमुनेः विशेषकृतशृंगारा शीलायसमुपायथो २४ सोषविष्टा
सुरक्तस्यो रुष्टाकाचिद्विवामरा वरंचयामास हावनावादिकंमरुः २५ करणानुस
वक्रिडो दामानिसुरतानिचं नानितानिषानानि स्मारयासससासरुन् २६ यस्मरोनाय

विदधे सयातत्रमहामुनो तन्नन्मुधासवरुंत्रे यथानरवविलेखना २७ घतिवासरमध्येचं
तस्रोनायचकारसा प्रगामसचनस्रोतं मनागतिमहामनाः २८ तयोयसर्गकारिण्या
घस्तुतास्यमहामुनेः श्रदीप्तश्चानवह्नि मैथवह्निरिवांससा २९ यथिश्चर्वमिवाज्ञाना
घ्रुवकामाग्निगासमं आत्मानमितिमिद्धति सायनस्यपादयो ३० मुनेस्तस्पियजव
प्रकर्षेणचमरुता घषेदेश्रावकत्वंसा दृष्ट्वैवमनिशृंहे ३१ तुष्टकदापिकसोवि दृद्धति
यदिमान्पृप विनाश्रमासमेकंन मन्यत्रनियमोममा ३२ गतेघुवर्षासमवे नेत्रयोपिहि
साधवः निर्व्यूहानियहाईस्तु गुरुपादांतिकंक्रमान् ३३ आयान्सिहगुहासाधु रुरुडुक
रकारक तवस्वागतमित्यूचे किंविडुच्चयमूरिणा ३४ मूरिणानाषितोतथ दायंतावि
तरावपि समेघतिज्ञानिर्वाहे समाहिस्वामिसत्क्रिया ३५ स्थूलनडमयायांत मस्मृत्वाया
अचीकुरुः डुक्करडुक्करकारिन् महात्मन्स्वागतंतव ३६ मासश्चाःसांवमोद्या वित्तयन्ति
स्महेमुरोः इदमाम्रवणंमंत्रि अत्रतावेहुकंरवलु ३७ यद्यसोषडूमाहारा कृतडुक्करडुक
रः इदंवर्षातिरिक्तर्हि घतिज्ञास्यामहेमयं ३८ एवंमनसिसंस्थाप्य सामर्षस्तेमहार्षयः
कुर्वाणःसंजमंमासा नश्रावणमयन्क्रमान् ३९ उन्नमंतीवघातो कालेरुष्टःमुरो

गुरुः साधुसिंहगुहावासी चकारेतिप्रतिश्रवं ४० कोशावेश्यागृहेनित्यं षड्साहारेभोजनः
सगवान्समाचस्थास्पे चतुर्मासीमिमामहं ४१ स्थूलभद्रेणमात्सर्या देतद्दुष्करीकरोत्ययं
विचार्येत्युपयोगेन ज्ञात्वावुस्तरादिशत् ४२ वत्समासिंयहंकार्षी रतिदुष्करदुष्करं
स्थूलभद्रःक्षमःकर्तुं महाराजदुरुद्धरः ४३ नहिमेदुष्करोप्येष कथंदुष्करदुष्करः तदद्य
त्रयंकरिष्यामी त्युक्वासमुनार्गुरुं ४४ गुरुरूचेमुनासावी स्वशःपाकृतपसोऽधिके आ
रोषितोतिसारोहि गाढसंगायजायते ४५ गुरुर्ववोऽवमन्याथ वीरमन्योमुनिःसह उन्मी
नकृतनंप्राय कोशायास्तन्निकेतनं ४६ स्थूलभद्रस्पर्द्धयेहा यातिमन्येनयत्पासो नवेपत
न्दरक्षणिय इत्युक्वायननामसा ४७ वसत्यैयाविशत्तेन मुनीनाविशद्वालिका कोशास
मर्प्यायामास समुनिस्तत्रचाविशत् ४८ तंस्निग्धषड्साहारं मध्याह्नेथपरिक्षितुं कोशा
पिनच्छलावेण कोशीसूतासमाययौ ४९ चुक्षोभसद्यनमंक्ष पंकजाद्वीमुदीक्षितां स्त्रीता
दृग्साजनंनादृग् विकारायनकिंतवेत् ५० स्मरार्तीयाचमानंतं कोशाप्येवमवोचत व २१
यंहिसगवन्वेश्या वस्मास्मोधनदानतः ५१ आहार्षीन्मुनिरप्येतं प्रसिदमृगलोचने अ
स्मासुनवनिष्क्रंकितैलंवालुकास्विव ५२ नेपालनृपोप्रर्वस्मै साधवेरत्नकंबलं दत्तेतमा

नयेस्त्रचे सानिर्वेदचित्तंमुनिं ५३ ततश्चवालनेपालं प्रावृट्काले पिबालवत् षंकिलाया
मिलायांस निजचुतद्वयसत्वलन् ५४ तत्रमन्नामहीपाल दत्तकंबलमाप्यथ समुनिर्ग
लितोवर्षा न्यासंस्तस्मिश्चदत्रपन् ५५ आयातिस्मीत्यागम दस्मृनाकृनकृतः किमा
यातित्यहंच दस्युराट्दुश्चितंनरं ५६ आगच्छन्नृतिसुरेकोऽसौ नकश्चिन्नारदोपरः
इत्यंशोसमुमाकृद श्चौरसेनाप्रतिःसह ५७ साधुस्तत्राथसंप्राप्त स्तेविधृत्यनिरूपितः कि
मप्यर्थमपजल्पि र्मुमुचेचमलिम्लुचैः ५८ एतत्रेंघयातिती माहरश्रुकृनःपुनः मुनिंचौर
यतिप्रोचे सत्यंहिकिमसित्ते ५९ चेत्रयाकृतेऽस्यवंत्रास्यां नःक्षितोपत्नकंबलः असीस्तु
कोमुनीश्चौर राजेनमुमुचेवस ६० समागत्यकोशायै ददौरत्नकंबलं विशेषसागृह
श्नोत्तः पंकेनिःशंकमेवते ६१ अजल्पन्मुनिरप्येव मसेप्यशुचिकर्दमे महामूल्योह्यसौरत्न
कंबलः कंबलकंचिकिं ६२ अथकोशासुवाचेवं कंबलंमूढसोचसि गुणरत्नमयंक्षस्मे
पतसंस्थनशोचसि ६३ तच्छ्रुत्वाजातसंवेगो मुनिरूचेमित्यवोवत बोधतोऽस्मीत्रयासाधु
संसारसागुरुत्तितः ६४ अथान्यतीचारत्नवा स्मुत्पुलचित्तमात्मनः यास्यामीगुरुपादांते
धर्मलाभ्रमवानघे ६५ कोशपापितमुवाचेवं मिथ्यामेदुःकृतंत्वयि बहुव्रतश्चयाप्येवं

मयायदर्शितः इह आगतेनयंयुष्माकं बोधहेतोर्मयाकृता इंतव्यासागुरुवचः श्र
वधेयात्तत्रचरं ६७ इत्यभिवंदनगत्वा संस्तुतीविजयांति पूर्वाचोचनांतिहृण मावचा
रयुनस्तय ६८ समातिवंतोमरणं साधवित्रयपरिद्यवि संस्तुतिविजयाचार्य पादाःस्वर्गं
श्रयेदिरे ६९ राज्ञाषदत्तकोशाधि ज्ञेनरश्रिकोन दा राजायनेतिशिष्याश्च विनारा
मेणसाकेतं ७० स्थूलभद्रंविनानाऽन्य इमानकोपीत्यहनिशं मातस्परथनोस्पर्णं वर्णया
मासवर्णिनी ७१ रथीगत्वागृहोद्याने पर्थकेचनिषद्यसः तन्मनोरंजनायेति स्वविज्ञान
मदर्शयत् ७२ माकंदतुंबीबाणेन विव्याधनमपीष्णा ज्ञरवेन्येनतमप्यन्ये नेत्याहुस्तो
शराव्यन्तत् ७३ इंतंविद्धाशुरश्रेण बाणश्रेणिमुरश्चस्थितां तुंबीस्वपाणिनाकृष्या सीन
स्तस्मैसमर्पयत् ७४ इदानीममविज्ञानं पत्रेपत्रेपमापीहि अधस्तात्सार्वयंरात्रिं न
स्तोपरिभनर्तव ७५ स्वविद्धिज्ञातशरान्तो पुष्पयत्रैःविधायतां सानन्दनोस्त्वा विहारा
श्रियमश्नुतः ७६ ततःसऊचेऽहोस्मि दुष्करेणाऽमुनातव याचस्वायन्ममायत्तं ददामितं
महंधकं ७७ स्थूपाचक्किमपाकारि दुष्करंयेनरंजितः इयमप्यधिकंनास्मात् किमत्यासे २२
नदुष्करं ७८ अनुक्तादृष्टशास्त्राणि नोगानत्रसमंप्रभा तत्रैवाचित्रशोलाया मस्त्राशोऽवं
शितवृतः ७९ किंवाघ्रयुतीक्षेदोयं इंतंचेदंनदुष्करं अशिक्षितंस्थूलभद्रो यच्चक्रेतच्च

दुष्करं ८० इत्थंनऊलेवारा दिव्यस्त्रीणांपावारंतः योगिनांदृष्यतेचेतं स्थूलभद्रमुनिंविना ८१
दिनमेकमविस्रांतं कोऽलंस्त्रीसन्निधौतथा वह्निर्मासिंयथातिष्ठन् स्थूलभद्रोऽनवृतः ८२
आहारषड्रसश्चित्र शालावासोऽगनांतिके अप्येकंवृतलोपाय नास्यलोहतनोरपि ८३ वि
लीयंतेधातवया पार्श्वेचक्रेरिवक्रिया सहवज्रमयोमन्ये स्थूलभद्रमहामुनिः ८४ स्थूलभद्र
महासत्वं कृतदुष्करदुष्करं आवर्णयुक्तामुद्यैव मुखेवर्णयिवपरं ८५ राश्रिकोप्यथपप्रच्छ
यएवंवर्णनेत्रया कोनामस्थूलभद्रोयं महासत्वशिरोमणिः ८६ साप्यूचेशाकटालस्य नंद
भूपालमंत्रिणः तनयःस्थूलभद्रेयं तवायेवर्णयाम्यियं ८७ तच्छ्रुत्वासोऽविसंभ्रांतः इत्युवा
चकृतांजलिः एषोस्मिकिंकरस्तस्य स्थूलभद्रमहामुने ८८ संविग्नंमानसंज्ञात्वा विदधे
धर्मदेशनां पतबुध्यतसबुद्धि मोहश्चिद्रमयास्पसः ८९ यतिबुद्धंवतंबुद्ध्वा सारमन्निजम
सियहं तच्छ्रुत्वाविस्मयोत्फुल्ल लोचनःसोचवीदिदं ९० बोधितोहंत्वयासद्ये स्थूलभद्रगुणेक्षि
तिः यास्यामित्तस्पंथानं सवत्येवाद्यदक्षितं ९१ कल्याणमस्तुतेसद्ये पालयस्वमनियहं
उक्त्वैवंसगुरोः पार्श्वे गत्वादिक्षांसआददे ९२ भगवान्स्थूलभद्रोऽपि लिखणव्रतमपाययत्
द्वादशाब्दप्रमाणश्च दुष्कालःसमपद्यत ९३

उत्पन्नदंते
देतत्व

कुमुदिनि
सन्मुखपद्म
वासो

पुष्पयुक्त
रूपधरी

॥र्ण्यामुतश्चगोत्रविषये ग्रामेवणकनामनि ब्राह्मणोऽभूच्चणीनामा तद्भार्यावैष्णेश्वरी १ ब
बभूवजन्मषट्कति श्रावकत्वेनश्रणी ज्ञानिनोजैनमत्यः पर्यवात्सुश्रुतकृद्दे २ अ
स्यदाकृतैर्दैतैः श्रणेश्वर्यामुनोजनि जातंवतेत्य माकस्मो स्तनमोकारश्चणी ३ ते
जातंवतंजातंव मुनिस्नोकथयच्चणीः ज्ञानिनेमुनयोऽण्यरमन् साविजेयबालकः ४
राज्यारत्नेणमत्युत्रो मानलरकनागिति अघर्षयंस्तस्यदत्तान् धीमागणयंश्चणी ५
समुनिस्यस्तदण्यारमन् मुनयोप्येवमूचिरे सावेषनिबातरिनो राजारदनघर्षणात्
६ चणीवाणाक्यत्यारमा ददौतस्यागजन्मन चाणक्योऽपिश्रावकोभू सर्वविद्याषि
पारगः ७ श्रमणोवासकत्वेन मसंतोषधनंसदा क्रतीनब्राह्मणस्येका वेदकन्यामुपाणि
त ८ चाणक्यनार्यात्वन्येद्यु र्गृहिधानजगामसा बभूवतत्रतद्भ्राउ स्तदोद्वाहमहोत्स
वः ९ तस्मिन्महोत्सवेतस्याः स्वसारोऽन्यासमाययुः वस्त्रालंकारशालिन्यो महेस्प
पतेकाद्दिताः १० ताश्चित्रवाहना सर्वाः सर्वादारीनिरावृताः स्वस्वयुक्रियासर्वाः
सर्वास्वगयुक्तमौलयः ११ सर्वादिव्यागरागिण्य सर्वास्नाह्नसपाणयः सदीअपिश्रि
योदेव्या वैक्रियरूपमूर्तयः १२ युग्मं चाणक्यगृहिणीत्वेन वराद्रिनिद्रिवाक्रिवे
विश्वरुक्षद्रसरिका नरणाजेणैकंचुका १३ जीर्णकौसुंक्षोत्तरीया तांबूलविकलान

ना वक्षुर्मलैकसंजातो गरागत्रयुक्तंकला १४ कर्मणाकर्द्धनाकरा सदामलिनक्रंत
ता नासिःश्रीमद्रुद्रासि संगीनीनिरहस्मत १५ त्रिसिविद्रोषकं विवाहमिलितोन्यो॰
पि लोकसर्वोजिहासतो साऽजिक्रीयतीकोण श्रविष्टोद्वाहमत्यागात् १६ गताश्चवाण॰
क्यगृहे विषदमलिनानना सास्वातिलकयंतीदृशो सांजनेरश्रुबिंदुनिः १७ तांचुलमान
मुखिदृष्ट्वाः प्रातःकैरविणीमिव बहुःखऽःखीवाणको स्तिदधेमधुराक्षरं १८ किमक्ष
तोयमानस्ते घ्रतिवेष्टिक्रतोऽथवा पिष्टवेश्मक्रतोयद्वा यदेवंताम्यसिप्रिये १९ साऽवा
स्माऽमनिशा स्रदयमानकदर्थिता पत्युरत्यंतनिर्बंधा दारव्यातिमतथाविनत् २०
वाणक्योपिहिविज्ञात गृहिणीऽःखकारणं श्रविलंपार्जनोपायं निरपायमचिंतयत्
२१ पाटलीश्रत्रनगरे नंदराजाद्विजन्मनां विंशिष्टांदक्षिणादत्ते तदर्थंतत्रयाम्यहं
२२ इतिनिश्चित्यतत्रागा स्त्रविंशत्यनपोकसि अग्रेदत्तेथासनेश्रं निषसादादिमासने
२३ वाणक्येनतदाक्रांत मासनंप्रथमंसदा नंदएवखलंचक्रे तस्यतच्चासनंदितत्
२४ नंदेनचसहायातो नंदपुत्रस्तदावदत् ब्राह्मणेनिषसादैष ब्रायामाक्रम्यमू
र्धनेः २५ राक्षोदास्पेकत्याथोचे चाणक्यःसाम्रवंकं निषीदास्मिन्द्वितीयस्मि ना
सनेचमहोद्विजं २६ कामंखुर्मदीयोऽत्र स्वास्पनीत्यनिधयसः कमंकलुन्यथा

त्रत्र नोऊत्प्रथमासमे ३७ एवंद्वतीयदंहेन चतुर्थजिपमालया पंचमंवोपवीतेनो बा
ष्पमानंमरोक्षसः ३८ दासवोचददोधृष्टो नमुचत्याद्यमासनं विप्रोषोयंयदन्यान्यं
ष्यासनानिसणद्यसो ३९ तक्किमेतेनधृष्टेन वाल्लेनद्विजन्मना पादेमाहत्यचाणक्य
मिसुत्थापयतिस्मसा ४० चाणक्यस्मकृणाकुष्टो दंकघृष्टश्वोरगः यत्रपतःसर्वलोक
स्य घतिज्ञामकरोदिमां ४१ सकोत्राम्रत्यंससुतं सुतंसबलवाहनं नंदमुन्मूलयि
ष्यामि महावासुरिवद्रुमं ४२ अध्मातताम्रताम्रास्यो ज्वलन्वक्रिरिवक्रुधा नगरा-
लिरगान्मंत्रु मन्त्रूत्क्षेपंचलिप्तः ४३ धीमतोमौलिमाणिक्यं चाणक्यश्चास्मरत्की
ल यद्विबांतरितोहंहिं नविष्यामिमहीयति ४४ सराजाहंनरकंवि स्पष्टमीत्यस्त्र
मद्भुवि अपमानान्नायमानं विस्मरंत्पतिमानिनः ४५ चलेश्वरीक्रुद्विजन्मा द्विजन्मा
सोऽन्यदायद्यो मयूरपोषकायत्रा वासुनंदमहिपतेः ४६ मयूरपोषकग्रामे त-
स्मिंश्चलिनंदनंदनाः प्राविशाक्कणत्सिद्धार्थं परिव्राजकवेषवत् ४७ मयूरपोष
कमहं तरस्पडद्विजस्तदा अनूदापन्नसत्त्वाया श्चंद्रपानायदोहदः ४८ तक्षुरंवे
नकथितं श्वाणक्यायसदोहदः सरणीयःकथमसा विनिघृष्टोवदच्चसः ४९ यद्ये

म

रतिगुरो ग्री
क्यं

२४
गर्भवतीज्ञा

गर्भवति

तस्याजातमात्रं दारकंममदर्शनोः तदाहंमरयाम्येव त्रात्रात्मत्यानदोहदं ४० अ
र्णदोहदेगर्भ नाशोस्यमानवक्षिति तन्मानापितरोतस्मा मन्यतांवचनंहितत् ४१
चाणक्योकारयच्चाथ सद्यीघृष्टएणमंडपं विधानधारिणंमुख्यं नरैर्वामुच्चरं ४२
तस्माधोकारयामास स्वालंचपयसाकृतं कर्जराकानित्रीथेच तत्रेंडःप्रतिबिंबितः
४३ ऊर्द्विण्यास्तत्रसंक्रांतं घलेंडंतमदर्शयत् पिबेत्सुत्कावसायांत्र मारिनेविकस
मुखी ४४ सायाद्यथायथाएत्र मरुषेणतथातथा विधीयतविधानेन तद्विघ्नो
र्णमंडपं ४५ मरितेदोहदेचैवं समयेसूतसासुतं चंद्रगुप्तोनिधानेन विवृत्तांसो
ल्पधीयत ४६ चंद्रवच्चंद्रगुप्तोऽपि ववर्द्धतदिनेदिने मयूरपोषकुलो त्पत्तिनी
वनवासकः ४७ सुवर्णोपार्जनधिया चाणक्योऽपिपरिभ्रमन् गवेषयित्रुमारेभे
धातुवादविशारदान् ४८ इतश्चंद्रगुप्तोसौ रममाणेदिनेदिने विलेभे नृपतिरिव
नेत्रोत्पादिकंतदा ४९ हसित्वाहूयतंनत्वा चासरोहसबालकान् धात्रोहि
तावितीलक्ष्मी रंगितैरपिसूचते ५० क्रमयोगेनचाणक्य स्तत्रैवागात्परिभ्रमन्
चंद्रगुप्तंतथाचेष्टं दृष्ट्वानिविशिष्यये ५१ चाणक्यस्तत्परीक्षार्थं मेदमानाय

तेस्मत देराजनमस्यँपिहि किंचनापिप्रदीयतां ५२ जगादचंद्रगुप्तोपि ब्रह्मन्यां
मगधीरिमा यथासविशृद्राणांच प्रदत्ताःकोनिषेत्स्यति ५३ सिद्धपोवाचचा
णक्यः कथशृक्षामिगाद्दमाः गोस्वामिन्योविनेष्यंचे मारयिष्यंतितेहिमां ५४ पो
वाचचंद्रगुप्तोऽपि मास्वैवीर्नुतेमया मावःप्रदत्तागृह्यंता वीरभोज्यावसुंधरा ५
५ चाणक्योचिंतयदमा वद्योविज्ञानवानपि अतःयष्ठकोत्रापि तर्नकांस्त
समीपगान् ५६ मिलिंकाःकथयामासुः परिव्राजकपुत्रकः असौमात्रोदरस्थो
पि परिव्राजकंमाक्रुत्तः ५७ चाणक्योपिस्वयंलब्धं नशाचोवाचबालकं मए
वोमिष्ठदियस्व मेहिराज्यंददामिते ५८ राजाथीचंद्रगुप्तोपि लगतिस्मतदंगु
ष्ठो चाणक्योपितमादाय शाकपलायिष्टदस्मुवत् ५९ थाउवादोपार्जितेन द्र
विणेनचलिप्रसु चक्रेपत्यादिसामग्री नंदमुच्छेत्तुमुद्यत ६० ततःसर्वासिसा
रेण तयापत्साद्रिनेया पाटलीपुत्रानगरं चतुर्द्भिग्रामवेष्टयन् ६१ तदा
त्यसारंचाणक्य शिबिरनंदभूपतिः निर्यत्सकृट्टयामास सर्वमाजकलीयो ६२

बालकः

मेलयथामि
ए

सचंद्रगुप्तश्चाणक्यः समयज्ञपलायत नष्वापिरदोद्दात्मानं सत्यात्मनिषुनःश्रिय
६३ चंद्रगुप्तंगृहीत्वेव नंदोऽपिवरसादिनः आदित्यान्नसहंतिहि राजानोराजकां
क्षिणं ६४ जितकाशिनिनंदेच धनर्नगरमीयुषि नागरैरुच्छवश्चक्रे ऽनुरुपःस्वस्व
संपदां ६५ तेषांवसादिनामेकः सायश्चेनतरक्षिना अदवीमसिदेशेगा चंद्र
गुप्तस्यगच्छतः ६६ चाणक्योपिनमायांतं दूरादालोक्यसादिनं प्रसुप्तमति
श्चंद्रगुप्तायेवंसमादिशत् ६७ सरसःपद्मनिषंक मंहिनस्यास्यवारिणि अतिसी
यितंकृत्वा मद्धोनमद्धोश्चमद्धेरा ६८ ममद्धचंद्रगुप्तोथ शनैरापिवारिणि
धीरोवारिसंनिकां विधेयासाधितवानिव ६९ स्वयंतुसरसीरे चाणक्यःसुस्थि
रासनः समाधिनाटकंकृत्वा नस्थोयोगीवनिर्ममः ७० दमातोद्यकोणघातात्त
पादपात्तेनवाजिना वायुवाजेननंदस्या श्वधारोथसमाययौ ७१ सपप्रच्छचाणक्यं
नंदंतकथयाशुमे क्वियाद्यप्रमान्कोपि दृष्टोत्तिनवयौवनः ७२ समाधिसंग
तीसत्वा तिनयेनचलिप्रसूः अंगुलीसंज्ञयातस्य ऊर्ध्वंनृवार्यदर्शयत् ७३

वंशगुप्ताकर्षणाय ससादिमकुमंसमि आमुक्तमोक्षकुमारेने वलनीमिवनर्मकी ७
४ नस्पेवादायनिस्त्रिंशं निश्चित्रंश्चणिक्षुरथ अम्बुदेवाबलीकर्तुं मिवच्छिन्नेदत
शिरः ७५ एहिवच्छेहिवत्सेति चणिकेनोदितःद्राणात् सरसोनिर्ययोवंशगुप्त
श्चऽऽवोदधेः ७६ वंशमारोप्यतत्राश्वे चाणक्यःसमसाषत वामाक्ष्मसादिने
यहि नर्हिकिंचितिसंशया ७७ वंशगुप्तोऽब्रवीदार्य मयेतच्चितीतंतदा इदमे
वखलुश्रयो जानात्यार्योहितत्वहं ७८ चाणक्योचिंतयोन्नूनं सर्वदाविजयोव
दः नहिमेअस्तिवार्योम् यउर्वऽऽवहिय ७९ तयोश्चगच्छतोःदृष्ट्वयमदृतश्वो
ऽटः आययौनंदमाद्यन्तो वासुवाजेनवाजिना ८० तमायंतंतदृष्ट्वाच चाणक्ये
नोदितःपुनः वंशगुप्तममरोमध्ये न्यमंदीन्मुहूर्तमवत् ८१ रजकंवारिनीरस्थ व
णिमनुरूपवाचव वंशेणिरुक्षितोराजा नरपचेन्नमुमुर्षसि ८२ रजकोश्ववारंतं ४
दृष्ट्वाऽरुदासुधं सत्यमेवेतिनिश्चित्य पलायिष्टाऽजिवितः ८३ दृढतीक्षा

लनैर्वस्त्र क्षालनेपिक्षतश्रमः तक्रम्त्रालिप्तनिर्मुक्तः मारेनेचणिकः स्वयं ८४ तंव
सादिनमायांतं दृष्ट्वतेऽर्वसादिवत् तथैवमारयामास चणिकस्तक्षणाद्यधीः ८५
चाणक्यवंशगुप्तौच्च ततःस्नानात्स्वेलच्च विविदेवंशगुप्तोयान् क्षामक्षुत्क्षिबुनिद्रि
या ८६ वंशगुप्तंबहिर्मुक्त्वा चाणक्योग्रामसंमुखं चवालनैंक्रमानेतुं सक्रोग्रा
मंविनानहि ८७ ग्रामाद्दूरंचनियंतं तक्रोलक्षतंतोजनं मंदंमंदवरंवेद परि
मार्जंददर्शास ८८ पक्षीछत्रेदूविस्रस्य पार्श्वेगतिवानवा सद्योप्यारुह्यवेगत्येव
लक्षाममहिसंघति ८९ पुनःपप्रच्छचाणक्यो बुभुक्षेनहकिंचया सक्रोरब्धमन्नत
रदधा क्षतंक्षालिकरंबकं ९० चाणक्योचिंतयंक्षणे सक्रोथंत्रमतोमम वि
लंबःस्याक्रथंन्नावी वंशगुप्तस्तुमांविना ९१ एकाकिरक्षुनंदाश्च वारेदुर्वारविक्र
मैः ऊकरैःशूकरइव वंशगुप्तोग्रहीष्यते ९२ कुमारंवंशगुप्तश्चे त्यहीतोनं
दसादिनिः तदामनोरथोन्नावी स्वन्नराज्यसमोमम ९३ उदराद्दस्पनद्दस्य मदा
क्षकरंबकं ददामितस्मैतस्याण रक्षणीयायथातथा ९४ इतिनद्दस्पचा
णक्य स्तस्योदरमदारयत् सद्योरसवतीकारं इवक्षकांक्षिकाफलं ९५ चाण

कस्मिन्नहनि सह जनपदविरादिव स्वयंकरंबमाकृष्य चंद्रगुप्तमभ्युज्जयन् ८६ स
चंद्रगुप्तोऽपराण्हे मलयोत्राभ्यन्दिनात्पथो आससादग्राममेकं कुलाद्यमिवर्दि
ष्कर ८७ तदाप्रविष्टोनिशार्द्धं ग्रामेतस्मिन्परिश्रमन् चाणक्योरौरदृशाया य
योकस्माच्छिदोकमि ८८ बालकानांतदाचोच्च रन्नभूत्परिवेषिता तत्रैकोबालकश्च
णिं विक्षेपातिबुभुक्षितः ८९ दग्धांगुलिकंप्रबाले रुदंतंतुविरावदत् नकिंविदा
धिजानासि चाणक्यइवबालकः ९० चाणक्यस्तद्वचःश्रुत्वा पवित्रपवतदोकमि
पप्रच्छवृद्धचाणक्यः कोयंदृष्टांतमर्मके ९१ जरद्ध्वाचचाणक्यो बहिर्ग्रामसा
धयन् आदोनंदपुरंरुधन् विगोपंप्रापदल्पश्रीः ९२ ग्रामैःपार्श्वेष्वनुज्ञानो मध्ये
वस्त्रियंकरं तथाबालोप्ययदृष्टां पुलीश्चकुलुरद्वया ९३ अहोस्वित्याश्चर्यमतस्या
धीमत्यमितिचिंतयन् चाणक्योहिमैवकूटं ततोगाढंनिवेशने ४ तत्रपर्वतका
येन नृपेणसहसोऽकूटं चंद्रगुप्तमुपवर्के तमहायुक्तकाम्यया ५ तमभ्यदाचेचाण
क्यो नटमुन्मूल्यपर्थिव तद्राज्यंसचिवज्याचां पक्षीचोत्रानराविव ६ ततःपर्वतके

षष्ठिनः

पुःकिल्लि

५

नापि पंत्पपद्यतनद्वचः सहिचाणक्यकुक्षेत्र अंनद्वइवकेशरी ७ चाणक्यचंद्रगुप्त
श्च सर्वपर्वते कोवहिः उपचक्रमिरेनंद देशंसाधयितुंततः ८ एकंदिनेःपुरंरु
द्ध मपिसन्कुमद्राक्षिन निशार्धंनिस्कुर्वंघेण चाणक्यस्तत्रचाविशत् ९ तत्रत्रिर
क्षीचाणक्य पुरमध्येपरिभ्रमन् ददर्शनादिकाःसप्त सकलाःमातृदेवताः १० देविमुर्ति
चाणक्यचिंतयंदिमाः सकलाताहिदेवताः नूनमासांप्रभावेन पुरमेतन्नजप्यते
११ कदाहिसगवन्तेन पुरमुद्दध्यिष्यते आरब्धाहिजानंतिरवलु प्रायःसर्वेसवा
दृशाः १२ चंद्रगुप्तमुद्दस्माद हेहोश्रृणुतनागराः मातरोयाचदद्येता स्तावद्धेष्ट
नेक्षतः १३ मातरःकथमुज्ञाप्या इतियावदचिंतयत् चाणक्यःपुरंरोधार्त्रैः पौ
रैस्तावदुद्धाटितः १४ ततोत्साहयामास्तु पौरास्तन्मातृमंडले किंनामकुरुते
नार्त्तो भ्रूर्त्तवइणविक्षोभतः १५ चाणक्यदत्तसंकेतो चंद्रपर्वतकौनदा पलायिषा
तांजघ्रुश्चास्पंतेतेनागरा १६ चाक्ष्यवाहिचेलेव इक्षुरोधनरेश्वरो अचिंति
तोविविशुः पुरंतत्रपरंतपो १७ ततश्चतत्पुरंसत्को नोद्यवपिमहारक्षो साध्या

मासमुनंद देत्रावाणकसारथी १८ चाणक्यबुद्धासन्नश्चो लोमहः स्मामितेर्बलैः प
रितःपाटलीपुत्र नगरंगुप्तविक्रमो १९ क्षीणकोशःक्षीणबलः क्षीणधीःक्षीणवि
क्रमः नंदधुएपक्षयेणास्य यावत्सुएंहिक्षयः २० चाणक्यपार्श्वेनंदोथ नष्टा
त्मासूदजीवितः धर्म्मेघारमयाविष्ट घेयःकस्मनजीवितं २१ अन्नापयच्चचाणक्य
स्त्वमेकेनरथेनसोः निर्याहितत्रचान्मेष्ट यथान्नाक्षाधिरोप्यथेः २२ नहितेकोप्यु
पत्रोना स्त्येनेकेनगच्छतः समाश्वसिहिमानेयी द्विजन्मवनहन्यसे २३ सार्थेहेकन्य
कांचेकां यथान्नाक्षिवसनिव रथमारोप्यनिरगा नगराद्यनंदराद् २४ समायां
तंचंद्रगुप्तं दृष्ट्वाऽगनुरागसाग रथस्थानंददुहिता देवीवाऽनिमिषाक्ष्यनत् २५
मुखचंद्रमसंथेश्च कटाक्षैर्नंदनंदिनी चंद्रगुप्तस्यसंसर्ग संस्कारमिवार्ण्यत् २६
नंदोजगादनांवत्से सवस्वैरंस्वयंवरा धायःस्त्रियक्तमानां श्रस्तेहिस्वयंवर
: २७ आयुष्मतिस्वस्तित्रस्मे रथाऽस्मरमुचमां त्रसरिणायनत्रात्मं ममयात्रुत्रया
सह २८ एवमुक्तासुतास्मा कथाऽन्नीर्यसचरं चंद्रगुप्तरथवरं मारोढुमुपचक्र

मे २९ आरोहत्यातदातस्या चंद्रगुप्तरथस्यतु नवारकाअस्तुयते यंत्रकांतेरयष्टि
वत् ३० अमावमंगलकरि केयमायातिमद्रथ स्थारूरुक्षमितितां चंद्रगुप्तोन्य
वारयत् ३१ चाणक्योप्यवदंनमां चंद्रगप्तनिवारय शकुनेहिश्रुत्वायं मास्मं
स्थास्त्वमन्यथा ३२ शकुनेनानुनावत्र नृहिमेवाधिकाधिको गोमिषुरुथयुगाणि
नवयावत्तिचान्वयः ३३ ततश्चनंदसदने पविष्टोचंद्रपर्वतो आरेसातेसविनक्रं
विघ्नोनंदसंपदं ३४ तत्रान्यकन्यकांचेका सर्वश्रमिवरक्षिता नंदनृपतिराजन्म
तामुपाजीजिवद्विषे ३५ तस्मापर्वतकस्यान् दनुरागस्तदातथा यथातांऋदयेसो
धा श्चानवामिचदेवनां ३६ तांतुपर्वतकायेव चंद्रगुप्तपुरंदरौ तंदेवपालियहणा
मगलेवधवक्रमे ३७ सचकामतिविषेनस्मा स्तदापर्वतकेपिहि होमाग्नितापसं
रत्न तस्यैहजलसंगमात् ३८ संक्रांतविषवेगार्त्त स्तदापर्वतकोऽभवत् शिथिलीस्त
तसर्वांग श्चंद्रगुप्तमुवाचेव ३९ अहंपितविषइव वक्तुमप्यसहनहि परिश्रामस्व
हेवत्सश्रियंमेद्यनश्रोसयः ४० मांत्रिकास्तांत्रिकाश्चैवा वैद्याऽस्यनुलापितां चाणक्य
श्चंद्रगुप्तश्च कर्णस्चैवमन्वशात् ४१ विनैवशंकितेआधि र्यदियासेषयाद्वत्त

ऊरुमौनमुपेक्षस्व सकिंतेकादमुंविना ४५ अर्धराज्यहरंमित्रं योनहंत्यात्सहन्यते
प्रतिमार्योयंसमयं चेन्म्रियतेपुण्यवानसि ४६ अनुशिष्येवमुक्तिम्न मकुटीनंगमंत्र
या चाणक्योवारयामास मौर्यंधुर्योमनीषिणं ४४ ततश्चहिमवत्कूट पार्थिवःप्रा
पपंचतो नचंद्रगुप्तसाम्राज्य श्रयमप्यनवन्नदा ४५ एवंश्रीमहावीर मुक्तेर्वर्षशते
गते पंचपंचाशदधिके चंद्रगुप्तोनवन्नृपः ४६ चंद्रगुप्तस्पराजेंद्र कोपिनंदानुजो
विनः अकार्षीत्पुरुषाश्चौर्यं पदेशेंद्रियप्रेक्षिताः ४७ सुरराष्ट्रमंकांचि द्वीपमाणे
थपोरुषे चाणक्योवृजंदेकस्मै कौलिकस्यानिकेतनं ४८ मक्कोटकंदरीद्वारि शि
पन्नासिन्नदावसः संपश्यंश्चचाणक्यः किंकरोष्यथसोब्रवीत् ४९ मस्मुचोपदवक
रान् कृष्णान्मक्कोटकानग्रन् मूलादुन्मूलयन्नस्मि कृष्णांनाम्पदर्हति ५० अहो
धीश्चवस्मोयास्यां कौलिकोयंप्रकथ्यते चिंतयन्तिचाणक्य श्चंद्रगुप्तांतिकेयमो
५१ अर्कीख्यकौलिकंतत्र चंद्रगुप्तश्चणिप्रसः कारयामासनगराध्यक्षंत्रिज्ञाविचक्ष
णः ५२ तेनंदपोरुषाश्चोरा विविधैर्नोजनादिभिः विश्वास्यजघ्निरेतेन चाणक्यमा
सुधानधीः ५३ ततश्चमौर्यस्पंगुरु र्यस्मिन्ग्रामेपुराकिल निक्षांनघान्नस्तघास्यी

हहस्तिपिलिका

श्चंद्रगुप्तः

नाशुहावक्रुटंबिनः ५४ ज्ञानकोपस्तदान्तेषां क्रुद्धबुद्धाचणिप्रसः आघ्राणंकरुतन्नृ
न्नि वंशीनामितिचादिशन् ५५ चाणक्यस्यनिदेशेन तस्करामकुटंबीनिः वंशीश्चि
त्रान्निश्चके सहकारमहीरुहां ५६ रेरमयौनदादिष्टं वंशीनांक्रियतांनृनिः
आघ्रेरितिवदन्मौर्य गुरुः कोपमनाटयत् ५७ उत्पाद्यक्रत्रिमंदोष मिमंतेषांक्रु
द्धविनां सबालवृद्धंचाणक्यो ग्राममकालयत्तदा ५८ अन्येद्युश्चंद्रगुप्तस्य कोशोना
स्तिचिंतया दीनारःस्वालमाश्यं चाणक्योलोकमब्रवीत् ५९ मयासहादेदी
यंतु योमांजेष्यतितेनहो दीनारश्चरितंस्वास्य मिदंतस्यमसोपणः ६० जेष्यामियं
सुनरहं तस्यपार्श्वादहोजनाः दीनारमेकमादास्ये त्यार्हिरेवंवागियं ६१ तत
श्चरंश्चमारेन जनैःसंहृदिवानिशं चंद्रगुप्तगुरुक्रूटं पात्राकैस्वजिगायतान् ६२
एषोऽर्थोपार्जनोपायः सकिंबाल्यकोपिच इत्युपायांतरंकर्तुं पौरानाक्रास्तसोऽखि
लान् ६३ ततश्चनोजयित्वाना नवीप्यद्वरवासिनं पानगोष्ठ्यांचबर्हिष्ठा नुच्चनाला
नवीवदन् ६४ हसनंनर्तनंगानं मन्यच्चक्रीवचेष्टितं चाणक्योसिनयन्नूचे शर्जनो

हहस्तिपिलिका

श्चंद्रगुप्तः

पाद्यपंक्तिनः ५५ वस्वेकधाउरक्रमे त्रिदशंसर्णकुक्किका नृपतिर्वेश्मनीच तथादयत
कुम्भरिं ५६ ततश्चकंबरीवाद्ये कोलिकेर्वादितेसति आजहारार्यरोमन्नः करमूझि
पुरुषः ष्यनागरः ५७ योजनसहस्रयाने यानीनिस्पदान्यहो तानिस्वर्णसहस्रेण प्रत्येकं
मजयाम्यहं ५८ युग्मं प्राग्वद्गादितुंबर्या मयूरःकश्चिदब्रवीत् तिलानामाढके
स्तुते घस्रदफलितेस्रो ५९ तिलानवतियावत्तं तावंतिममसद्मनि कार्त्तस्वरसह
स्राणि संतिसंख्यानविद्यते ६० युग्मं प्राग्वद्गादितुंबर्या मन्योवादीद्यनागमे प्रव मेघगमे
हंत्यागिरिण्या वारिद्वरेणसूयसा ६१ मद्गलेनैकदिवसो स्पन्नेनापिगवाम्यहं
सर्वैरविरवज्येष्ठे सवत्सयामिपयोरयं ६२ युग्मं प्राग्वद्गादितुंबर्या मन्योवदद्दं
रवलु जार्त्तनवकिशोरणा मेकवासरजन्मनां ६३ समुद्दृतेस्कंधकेशो वेष्टयामिस ८
मंनतः पाटलीपुत्रनगरं दृक्षन्तेवरेसुमि ६४ युग्मं प्राग्वद्गादितुंबर्या मूचेन्यो
स्मिन्वेश्मनि शालिरेकोस्मिन्नसिन्नो शालिबीजप्रसूतिमान् ६५ अन्योन्यनिकाशा
लिः सप्तनलुनिलूनकः पुनःपुनःफलत्येव त्येतद्भन्तद्व्यंजनाः ६६ युग्मं प्राग्वा

द्गादितुंबर्या मद्दान्योमदविक्लवः सहस्रसरमंडविणं विद्यतेममसद्मनि ६७ अ
नर्णादंसुगंधिश्च जात्यचंदनचर्चितः सदापिवेश्यामेनार्या मन्योनापरेसुखी ६८
युग्मं प्राग्वद्गादितुंबर्या प्रतिज्ञानद्दानेधिः वलिस्रेवमज्ञासी सर्व्वेषाम्रामि
तोम्रीयं ६९ एकयोजनगामीन पादप्रमितिकोचन नद्येकतिलजतिल मित्यःस्व
र्णसहस्रका ७० पूर्तमासंचैकदिन नवनीतसचंद्रतं एकस्मिन्दिवसेजाता स्तथा
प्रश्नः जात्यकिंसोरकोः ७१ कोद्दागाराणांसरणं भ्रमाणःशालयोयिव तेश्चालिकायदि
दारे तन्मर्य्यविदस्रहिमः ७२ त्रिसिविंत्रोषकं चक्रेसमर्थमर्थेन तेनमौर्येचलिप्रस
: धियोनिधिरमात्योहि कामंक्षुर्मेहीनजं ७३ इतश्चनस्मिन्नुःकाले कराटेद्गा
ग्राक्षके आचार्यःसुस्थितोनाम वंद्रगुप्तपुरेवसन् ७४ अन्नदोस्यनिमिर्वाद्दा सा
वानिजगणंसत्त देशांतरायसमुज तत्रैवारब्धाक्रयंधनः ७५ आद्युद्रद्धेश्चको द्वौ यो
द्वैल तत्रैवाजममुःपुनः आचार्यैश्चकिमायाता विनिद्दष्टावद्यासतां ७६ वियोगे गच्छं
सुरुपादानां नद्यावासादुमीसंद्दे तद्दःपार्श्वेजीवितंवा मरणंचावयोःश्रुतं ७७
आचार्यःसाद्दनकृतं सुवासांसाधुमुचद्दि अमाधेकेसजलधो सुवासुश्चोपनिष्प
ष ७८

इत्युक्तावनुज्ञातो गुरुणातत्रतस्थुषः सक्रोशशुषमाणोतं तत्पदांसोजसंटपदो ९८
ननोऽनिशमहात्म्या क्षिप्तयात्मन्यलक्ष्यया सारथिश्चानुमुणतो सुजानाविस्पसीदतां
९९ अहर्यमाणाहारोतो क्षीयमाणेबुभुक्षया सुवेकावपैऽहीणौ मंत्रयामासतुर्मिथः विचारतो
९१ यकाशमानगुरुणा गीतार्थानसंयतत्पति अश्रोशावामदृश्यस्य कारकंदिममं
जनं ९२ ततःपयोज्यःपयोगोय मावास्योक्षक्षिणर्नये मणिकुक्षिवनिश्चितो गुरुपादा
नुपास्महे ९३ अदर्शीत्यसंनूय तोद्योतंत्रेववासरे सोजनावसरेवंऽ पुत्रस्यास्पैर्ण समीपं
मीयतुः ९४ अदृश्यमानोतोऽक्षौ वंऽपुत्रस्यसाजने बुभुजातेयथाकामं बंधुशोण
षियाविव ९५ एवंदिनेदिनेतास्यां सुजानास्यांमहिषनिः क्रमोदरंभरोदस्रा शपस्वी
वजिनिंक्षिप्यः ९६ क्षणपदोक्षेणाजानि रिक्षंमाननिःशानेः वंऽपुत्रनरेशेन् नास्या
मास्थिन्नसोजनः ९७ निजामशक्तिकस्यापि तथाप्यकथयन्तसः निस्यंक्रन्दीमिनोप्यस्था
न्मदवानिवधारणः ९८ अहश्चदेववंदेकान्ते मोर्यमोर्यगुरुंःसुधीः यत्पहंक्षिप्यमाणासि ९८
वक्षद्वायसजेवकिं ९९ मोर्मोवदन्नतावन्मे दासेनपरिवेष्यते किंवकोपिक्षुतइवा
स्थिन्नमिममसोजनं १०० तटस्थितावित्तंस्यार्य मांसणहिरनोजिनं नन्नरुमपिन्नुजेहं

नजानेकिंविदृष्यद १ चाणक्योबोधदद्यापि किमेवमसिमुग्धधीः मुमुक्षणेवातचते ना
त्मायत्रोदितश्चिरं २ सवृत्तिदानीमपिहि युक्तमारब्धवानसि तवसोजनलुंटाक माहसे
नचिरादहं ३ इत्युक्तावद्रगुप्तस्या सोजनस्थाननृतले प्रास्तरयत्रोष्टक्षणं मैसृणंवि
क्रंसादपि ४ नोक्तुनिषण्णवनृपे सोक्तुमार्गेयोसयोः यदानिघतिविलंत सद्दर्णेतत्रस
तले ५ राक्षिसक्रोक्षिनेतत्र सूतलेचणिनंदनः यदयंक्षितयोरद्धा चिंतयामासवेतसि
६ मानुषःकोपिसूत्पन्नः यादःसिंहजनःखलु हरनेसोजनंस्वाला ददृशेनूत्यलीलया
७ इतिद्वितियेदिवसे चाणक्योसोजनोकसिं सोजनावसरेधर्मं सरिनेद्यमकारयत ८
प्राग्वाद्यज्ञासहैकत्र स्थालेसूंजानयोसयोः बाष्पाप्लुतेसमनेत्राणि धूमस्तोमेनश्वर्क्षता
९ नेत्रोजनंतयोसर्वं मदृश्यीकारकारणं बाष्पवारिनिरुद्धेण दागनीयतपंकवन
१० अनंजनदृशौतोतु सुंजानौतत्रभोजने दृष्टोनरेषुलोकेन कोयाद्भ्रुकुटिकारिणा
११ नाजल्पत्कोपिचाणक्य नयन्यंकारदुस्तयोः चाणक्यरुग्प्रवचनो हाहसीसुरदोव
दत १२ पितराद्यविसर्पेण युवांहिपरमेश्वरौ इत्वाप्रासादमस्मासु स्वस्मोस्थानायग
तौ १३ तयोर्गतवतोराज्ञा सविषादमदोवदत अनयोरद्यभुक्तिष्ठ भोजनेनास्मदृषि

चाणक्य अन्येपिछा पि तस्मं।वतिष्ठ

तः १४ चाणक्यो॑ऽमाद्दमाकार्षी दोषन्नरोषणेनुणे आहारसंविभागेन मुनीनांक्षुण्यवानसि
१५ धन्यः सोपिहियोनिक्षा मनगारायधक्षति एकस्मालातिथीकृत मुनिस्त्वंकिंमुह्यसे
१६ एवंचमौर्यसंबोध्या चार्याणांपार्श्वमेत्यच चाणक्योदहपालंसं क्रुध्यान्यायंघकान्नाय
न् १७ आचार्यःमाहकोदोषः क्रुध्येयोरनयोर्नु स्वकृद्विसरयःसंघ क्षुरुपायक्षवाट
ग्रा १८ चाणक्योऽपितमार्य मिथ्याडःकृतमर्वकं बंदिग्रानिदधेसाधु क्षिक्षितोस्मिपद्वरः
१९ अद्यप्रभृत्यक्रमं चाणक्योदहदनिश्चय पानोयकरणादिकं माधुनासुक्रुते तदादेयं
मदोकसि २० इत्यसिग्रहमादाय चाणक्योदहदनिश्चयः तदादिपालयामास स्वंगार्हस्थ
कृतार्थयन् २१ चंद्रगुप्तंतुमिथ्यादा पाषंडिमतसाधितं अनुशासिशुमारने हितमस्मपि
तेवमः २२ असंजतास्त्रमीःपापाः प्रकृत्यास्त्रीषुलंपटाः अपिसंनाषिभुंनाही मत्सूजायो
ड्कोकथा २३ कषायपरीवृद्धेषु कृतद्वेषेषुरात्मसु एतेषुभिक्षदानं मूषरेषंबु
वृष्टिवत् २४ आत्मानमाश्रितंवाऽपि राजन्लोहतरंडवत् पातयस्मुनर्वांसोधौ नक्रिं नो क्र १०
तेषुमाकृथाः २५ मौर्योवादीन्ममह्यार्य चक्रचेणुरुसम्मितं नेतेसंयमिनश्चंति प्रोसा
येयतथापिमां २६ क्षुरेणद्वैधंचाणक्य कृतश्चेवमकारयत् धर्म्मोष्यतिसर्वेषा मपिपा

षंडिनांनृपः २७ ततश्चाह्वयतान्सर्वान् क्षुल्लकस्यादवीयसी देसेनिवेदयामास सवि
विक्तेविविक्तधी २८ क्षुल्लकासन्नदिग्भोग चाणक्योन्यतोपिहि अक्षेप्सलक्षेप्सलक्षंच
लोष्टचूर्णंमहित्तले २९ तत्रोपदेशनार्थंते चाणक्येनप्रवेशिताः ज्ञात्वाविविक्तस्थानंत
क्षुल्लकानिमुखंक्षयु ३० स्त्रीलोलास्त्रैणभावेन नृपोस्त्रैणमसंयताः गवाक्षविवरैर्दृष्टु
मुपचक्रमिरेततः ३१ तेराजपत्नीपरेपंत स्थावदस्मुर्राज्ञायाः नयावदायथोराजा
निषेदुस्तुतदागमे ३२ ततश्चंद्रगुप्ताय धर्म्ममाख्यायतेयमुः श्रुनरागमभिज्ञतो नंष्ठरः
स्त्रैदृष्टिदया ३३ गतेषुतेषुचाणक्य श्चंद्रगुप्तमनाषत पश्यस्त्रीलोलतांविक्रं वन्नपाषंडि
नामिह ३४ यावत्स्वदागमंतेहिं वदंतश्चरमीक्षितं गवाक्षविवरैःक्षिप्त लोचनैरजितेंद्रियैः
३५ पदयंक्षिमिमांतेषां सुक्ष्मंक्षप्तिक्षितौ गवाक्षविवराधस्ता दृष्ट्वाघत्स्वयमूहोह ३६
संयातघत्तयेरात्रि द्वितीयेहनितद्गुरुः धर्म्ममाख्यातुमाक्रान्त स्तत्रजैनमुनिर्नृपं ३७
निषेदुस्तेषथमतो प्यासनेष्वेवसाधवः स्वधाद्यावस्पकेनाथ नृपागममपाठयन् ३८ त
तश्चधर्म्ममाख्याय साधवोवसतिंयमुः इर्यासमितिलीमच्चा स्वरूपंतोनुवमेचते ३९ गवाक्ष
विवरोधस्ता क्षोष्टचूर्णसमीकृतं चाणक्यचंद्रगुप्ताय तथैवास्त्रमदर्शयत् ४० उवेच

नेतेमुनयः पार्थिवदिहायद्युः तत्पादप्रतिबिंबानि नहृश्यंतेकतोन्यथा ४१ उत्पन्नप्रत्य
यःसान्नन् गुरुर्मौनेअपार्थिवः पार्थिवेषुविरक्तोन् द्विषयेष्विवयोगवित् ४२ एवंचानेक
त्राःसविधानेःग्रथितथीगुणः चाणक्यचिंतयामास मौर्यश्रीवल्लीमरुप ४३ साध्ययामि
विषाहारं चंद्रगुप्तंत्रानेःत्रानेः रसायनंयथास्यस्या ज्वरदःघनवेनैव ४४ मौर्येअमौर्यगु
रुणा गुरुणैवमहाधिया अनोज्यंविषाहारो दिनंप्रत्यधिकाधिकं ४५ अन्येद्युश्चंद्रगुप्त
न सहनोक्तुंप्रचक्रमे रागोत्कटत्वाराज्ञी दुर्धरानामगुर्विणी ४६ दृष्ट्वाविषानंभुंजानो तां
गर्भायाशंकया आहरन्किंकृतमिति क्रकचाणक्योन्यधावत ४७ विषान्नास्वादमात्रे
ण राज्ञीमाप्तापवंचतां दध्योचाणिक्यसर्मीप्स गर्भोप्यस्याःग्रलीयतां ४८ इतिचिंत्यास्वियंन्ना
या स्तदोदरमदारयत् तस्माद्गर्भंचावकर्ष मुक्तांशुक्तिपुटादिव ४९ विषबिंदुश्चसंक्रां
त स्तस्यबालस्यमूर्द्धनि ततश्चगुप्तनिर्विंदु मारदत्यक्षिधाग्निमः ५० बिंदुसारेणवेदाने
वयोमन्मथवह्निनं समाधिमरणंप्राप्य चंद्रगुप्तोदिवंययौ ५१ चाणक्योर्थान्यथाकर्जुं
बिंदुसारंसुसारथीः सविधायत्तसिद्धिश्च सदाज्ञाकृद्वनवसः ५२ इतश्चमौर्यमाज्ञाप्य
सर्वद्विषणिसुनुना सुबंधुर्नामदाक्षिणः सचिवःकारितोऽभवत् ५३ स्वातंत्र्यमत्रितानि

प्सु श्चाणक्येमत्सरीमद्य तद्भेदायरहसि बिंदुसारमदोवदत् ५४ यौतं नाहंप्रमाणंत
तोस्मि यद्यपीत्रातथापिते परिणामहितंवक्ष्मि क्रतीनांक्रमोह्यय ५५ विश्वासघा
तकस्यास्य मावाणिक्यंस्पविश्वसीः एषवन्मातुःरुदरं ङरात्मारवत्तदारयत् ५६ पश्य
क्षधात्रीमाक्रम्य बिंदुसारमदेवनत् नथेवतासिरणुक्रे चाणक्यश्चुकोप च ५७ रा
जानंकुपितंज्ञात्वा चाणक्योचिंतयत्स्वयं सुबंधुनाहतघ्नेन राजामय्यन्यथाकृतः ५८
अथेहिपागमास्यत्ते कारितोस्मयेवहि तन्मेघत्युपकाराय युक्तमस्मत्कुलोचितं ५९
तद्दास्यामन्मरस्यामें पर्याप्तंराज्यचिंतया कृतेघनिचिकीर्षुहिं घ्नंतोहंतथापिहि ६०
प्राप्तीपिन्नाविकाग्रस्तः सोधिमारुप्यमञ्जनां ग्रतिज्ञस्यावकारेण करिष्येसमयोचितं
६१ संयोज्ययोगमंत्राद्यै र्वरांगधान्समुक्षके लिखित्वाक्षरसूत्रेण सहसोक्षिपदुग्र
धीः ६२ समुक्षजत्तुनालिप्य पेटायांससुधीर्न्यधात् तालयामासतांपेटा तालकानां
शतेनच ६३ गेहांतर्न्यस्यनांगेहे सर्वस्वामिवपेटिकां दीनानाथादिपात्रेभ्य श्चाणक्यो
न्यदधाद्धनं ६४ ततश्चनगरासन्न करीषस्तूपमूर्द्धनि निषद्यानग्रानंवक्रे चाणक्यो
निर्जरोद्यतः ६५ यथाविषन्नजननी दृष्ट्वोत्संधात्रिकाग्रवान् विज्ञायबिंदुसारेण ग्रया

नस्त्रत्रचायय्यो ५५ उवाचक्षमयित्वाव चाणक्यंचंद्रगुप्तस्तः पुनर्वर्तयमेराज्यं तवादेशाद्भ
म्योहं ५७ मौर्याचार्येस्पर्धाप्रजन् ऋतंप्रार्थनयानया शरीरयिनिरीहोस्मि सांप्रतंकिंत्व
यामम ५८ अवलंतंप्रतिज्ञाया मर्यादायाश्चवार्णवं चंद्रगुप्तगुरुज्ञात्वा बिंदुसारोयय्यो
पृष्ठं ५९ वुकोपगतमात्रोपि बिंदुसारःसुबंधवे सुबंधरपिप्रीतान्नै श्वोचैकंपमुवाच
१० देवसम्यगविज्ञाय चाणक्योऽपितोमया गच्छतंक्षमयाम्यद्यैवावतावत्वंसीदमे ११
इतिगत्वासुबंधुस्तं क्षमयामासयाचया अचिंतयच्चमात्यो प्यसोचज्जपक्षने १२ अमु
नाऽविकल्पेन सराजानंअजिज्ञपत् चाणक्यंहजइष्यामि तस्मापक्रतिकार्यहं १३ अनु
ज्ञातस्तनोराज्ञा सुबंधुश्चागिजन्मनः प्रजामनसनस्तस्य विधात्रुक्षपचक्रमे १४ प्रजासु
बंधकरणात बंधकाविरुच्चम्व प्रपांगाकरिषात्त श्चिद्रेषान्येरलक्षितः १५ प्रपांगारेणनि
स्फालितेन प्रोद्यच्चाऽऽङ्करीयस्वलेन दारुग्राघोदृश्यमानोप्यकंषो मौर्याचार्योद्
अस्त्रत्रमृचा १६ इत्याचार्यश्रीहेमचंद्रविरचिते परिशिष्टपर्वणि स्थविरावलीचरित्रे
महाकाव्ये शकटालमरण स्थूलिभद्रदिक्षा वृतचर्यासंक्रतिविजयस्वर्गगमनं चाण
क्यचंद्रगुप्तकथाः बिंदुसारजन्मरावर्णनोनामष्टमःसर्गः ८

॥ चाणक्यश्चहमनेद्यु बिंदुसारःसुबंधना वस्तुंयायावेसंनाथं चाणक्यऽमलिप्सुना १ रा
ज्ञादिष्टःप्रविष्टश्च सुबंधुस्तत्रवेश्मनि तांपेटांनालकत्राता बहुधाशोदर्दृशाच २ अचिंत
यच्चचाणक्य सर्वस्वमिहविद्यते नान्यथानालकत्राते नहृतीस्यान्नियंत्रणा ३ पेटाया
स्तान्पत्रज्यंत तालकानिसुबंधना कारागृहसमाकृष्ट बंद्याःपादोडकाइव ४ म
ध्येहट्टासमुक्तंते वितयांमासवेतिसः नियंत्तरलकोत्रीयं यस्परक्षेत्यमीदृशी ५
तमथिस्फोटयामास समुक्तनालिकेरवत् लोकोत्तरमहागंधान् प्रभेगंधान्ददर्शी
च ६ गंधासुगंधान्नाजघ्रो गंधलुब्धोहिरेफवत्त मूर्धानंधन्नयन्मुग्धः सुबंधुर्जातविस्म
यः ७ सबाष्पमद्धरेत्यूर्ज मथतत्रददर्शवि स्मृत्वाविजकमिति वाचयामासवस्त्वयं
८ गंधानाघ्रायचेमा न्तिष्ठन्मुनिवर्यया श्रेतकस्यमनत्काले मनिधित्रंमभिष्यति
९ वाचयित्वाक्षराण्येता न्तीवविषसावस चाणक्यप्रयोगोयं नमुधेतिसनिश्चयः
१० तथापित्वर्जयोत्कर्ष चत्यर्थसुबंधना गंधानाघ्रायतान्कोपि दिव्याहारमनोज्ञ
न ११ घ्राणेनेवरसयेनत्र सुबंधुर्मुनिसन्निधः बनत्वविषयास्वाद मनिच्छन्नसापिहि
१२ अनश्नन्स्वविरतो नहिनोजीवनाद्यया सुबंधुर्बंधुरहिनो विजहारवसुंधरां १३

तनुजन्मा च शोकश्री बिंदुसारस्य वानवत् बिंदुसारे वियेदासे सोस्तदवनिशासनः १४ मृते
कुणालोबालमतनुत् शोकस्याप्यजायत कुमारनुक्रोराजादा तस्माउक्रयनिंघुरिं १५
उक्रयिनींस्थितोराजा निशुक्रेबालधारकः रक्ष्यमाणेजीवितव मोत्तआषोडशायन
: १६ रीक्षितवतावक्षयसं तमश्मश्रालकारकः वृध्यावध्यायनादेयि मिनिराजापिहर्ष
नाक १७ ततोराजाकुमारायां लिखलेखस्वयंचिदं पाठतंसुखबोधाय यक्षुमा
रश्रधीयउ १८ सपत्नाजननीतत्र कुणालस्यनिषेद्दषी राज्ञःपार्श्वेउपादाय तंबले
खमवाचयत् १९ मत्सुतस्यैवराज्येस्ता कुणालस्यतुमेतिमा अन्यथिनेनरयता च
करोक्रूटमीदृशं २० निष्टीवनार्द्रीकृतया नेत्रोज्जनशिलाकया आक्रम्यकक्रलेने
त्रा दकारेबिंदकंददो २१ अज्ञोकोपिप्रमादेना ननुवाचितमेवहि तंलेखमुदया
मासो क्रयिन्योपाक्षिणोदथ २२ तंलेखंपिहनामांक मुज्ज्वलंकृतमस्तकं पाणिस्पा
मादेदक्षान्यां कुमारोमूर्ध्निवन्यधात् २३ तंलेखंवाचयामास कुमारोलेखवकादथ १२
वाचयित्वावहीकां चियेणोलेखवकोप्यसत् २४ तस्मिन्नुदश्रुनयने लेखवोर्थंव
कुमक्षमे ततस्ततस्मराल्लेखं कुमारःस्वयमादद २५ दर्शनोत्सेद्दाणेवर्णा भवि

वाचयित्वेत्तमः वाचयामासतंलेख मशोकःतनयःस्वयं २६ अधीयउंहनिशेक्ष्या
क्षराणुक्रयिनीपतिः दध्यौमौर्यान्वयेकोपि पुर्वाज्ञालंघकोनहि २७ लेप्यामिराज्ञोय
ज्ञा मद्दमेवायतःस्थितः तदामकृतएवाधाः स्येयामयिनविष्यति २८ ततश्चसाहस
निधि मौर्यवंशाधिवंद्यमाः अनक्षिमस्वयमपि नेत्रेतस्मिन्शिलाकया २९ विज्ञायतम
शोकश्री र्मंहीसाहसकारकं धिक्रूटलेखकोस्मीति निनिंदात्मानमुच्चकैः ३० अचिं
तयच्चउदैवा धिष्ठितोहंहतासयः कुमारोयदनुद्देवं प्रमादलिपीतेनमे ३१ एवं
वामेकलिंखेवा वक्षोनाद्यायमर्हति मध्यियस्यदृशिनक्षि क्षिक्रूरस्यदृशामागत्ते ३२
यौवराज्यमसौनस्का नविष्यतिनृपोप्यसौ मनोरथेनपर्याप्त ममनासाघ्रतंमम
३३ कुणालोत्पशोकश्री ददोग्रामंमहर्द्धिकं तमापत्यकुमारायद ददावुक्रयि
निपुनः ३४ कुणालस्यतुतंयामं सुंजानस्यपरेद्यवि अनूचरक्षियोपन्नो सुनुःसं
पूर्णलक्षणः ३५ वर्षोपनिकान्योदासीत्सः कुमारःपारिनोपिकं ब्रह्मामहोत्सवंचक्रे
पुत्रजन्मनिबंधनं ३६ मातुर्मनोरथंलब्धा हृष्येत्याद्य करोमहं इत्यागात्पाटलीपु
त्रं कुणालोराजलिप्सया ३७ ततोगीतविनोदेन खेद्यायासधरेत्रमन् प्रेयान्वत्सत्व

लोकस्य गांधर्वेणतिडंबरः ३८ पाटलिपुत्रनगरे व्रतयत्रजगौरव तत्रतत्रव्रयुःपौरा
गीतज्ञाःकुरंगवाद ३९ गांधर्वेणकुतेस्थुत्रा समंधइतिपार्थिवः आरुत्यजवनीपुत्रं
कृत्वागत्वेममादिशत् ४० यथास्थानंमऽमध्य तत्रेयङ्गादिसिःस्वरैः पद्यप्रबंधमी
दृशं जगौरागंसमोधयत् ४१ धर्मोत्रश्चऽगुप्तस्य बिंदुसारस्यनप्तृकः एषाऽशोकश्रि
यःसुनू रंधोमार्यनिकोकणि ४२ पद्यप्रबंधबंधेन गीयमानंमहीपतिः श्रुत्वापद्यञ्च
कोनाम त्वमस्यत्वादिगायन ४३ सऽवादीत्तवैवासिकुणालोनामनंदनः त्वदाज्ञा
लेखमीक्षित्वा योंधःस्वयमाजायत ४४ ततोजवनिवेगा दयमार्यनरेश्वरः दृष्ट्वा का०
पत्रञ्चस्वसुतं मुदश्रुःपरिषस्वज ४५ उवेवराजाऽहोस्मि वत्राज्ञप्तंददौमिकिं
व्यजिज्ञपत्कुमारोपि याचेहंदेवकाकणि ४६ किमेतद्यावितमिति राज्ञिक्रुवतिमंत्रे
णः ऊचिरेराजपुत्राणां काकणीराज्यमुच्यते ४७ राज्ञाघोवाचहेवत्स किंराज्येनकरि
ष्यसि ततेमादन्यमादेव देवापहृतचक्षुषः ४८ व्यजिज्ञपत्कुमारोपि तातजानोकि १४
मसुनः पौत्रएवत्वंसिदिष्ट्या राज्येस्मिन्सोनिषिक्तस्तो ४९ पद्मश्रीरशोकराजोपि कदो
त्पेदेसुतस्यव संप्रत्येवेत्यकथयत् कुणालोपिहृतोजनि ५० तदेवतमशोकश्रीः

समानायदशैकं नामापिसंप्रतिरिति तस्माद्धृतद्धृतोत्सवः ५१ अमोघवागशोक
श्री स्तदुपादानंतरं संप्रतिस्तन्नयमपि निजेराज्येन्यवीविशत् ५२ वृद्धिमामा
दयामास वयसाविक्रमेणच प्रियावसंप्रतिरत्र द्याजन्मयरमार्हतः ५३ क्रमेण
साधयांमास सरतार्द्धसदक्षिणं षचेऽशासनश्चास्तु त्याकशासनसन्निन ५४ इत
श्चतस्मिन्दुःकाले करालेकाजरात्रिवत निर्वाहार्थंसाधुसंघ स्त्रीरनीरनिधेर्ययौ
५५ अवगुण्यमानंउतदा साधुनांविस्मृतंश्रुतं अनल्पसंनेनानेन त्यधीतंधीमतामपि ५६ संघोयपाटलीपुत्रे इःकालांतेऽखिलोमिलत यदंगाध्ययनोद्देशा द्यासीद्य
तदानने ५७ ततश्चैकादशांगानि श्रीसंघोमेलयत्तदा दृष्टिवादनिमित्तंच तस्थौकिं
चिद्विचिंतयन् ५८ नेपालदेशामार्ग्यस्थं सद्भद्रबाहुस्वर्विणं ज्ञात्वासंघःसमाहूतं ततः
धेषीन्मुनिद्वयं ५९ तत्रानयतामुनिनान मित्यूचेतैश्चनोजलिः समादिशतिवःसंघ
स्तत्रागमनहेतवे ६० साधुवादमहाघ्राणं ध्यानमारब्धमस्तिद्यत्त साधेवादृशस्तिव
र्ष नागमिष्यामहेतत्रः ६१ महाघ्राणेहिनिष्पने कार्यवासिद्धदागते सर्वेषांगौरवं
ते सूत्रार्थान्यांमुक्तर्नतः ६२ तद्वचस्तोमुनिगत्वा संघस्याशंसतामव संघोऽप्यरमा

रूया दिदेशेतिमुनिहृयं ५२ गच्छावाच्यःसआचार्यो यःश्रीसंघस्याशासनं नकरोतिस
वेनस्य दंडःकरणिश्शासनः ५३ संघबाह्यःसकर्तव्य इतिव्यक्रियदासतु तद्दितद्
मञ्जोग्योसी त्याचार्यवाक्यउक्तेः ५४ तस्यागत्वातथैवोक्त आचार्योप्येवमूचिवान्
मेवंकरोऽसगवान् संघःकिंचकरोवदः ५५ मयिप्रसादंकुर्वाणः श्रीसंघःपरिणो
त्रिह शिष्यान्मेधाविनस्तस्यः सप्तदास्यामिवाचना ५७ तत्रैकावाचनादास्ये तिशाचार्यो
आगतः त्रिरशुकाल्पवेलासु तिस्रोऽन्यावीचनास्तथा ५८ सायाह्नःप्रतिक्रमणे आतेनि
त्रोपराःपुनः सेत्स्यत्येवंसंघकार्यं मत्कार्यस्याविबाधया ५९ तस्मामेस्यतथाख्याते
आसंघोविप्रमोनाक् प्राहिणोत्स्थूलभद्रादि साधपंचशतिंसतः७० तान्सूरिर्वाचयामा
स तेष्वन्यावाचनाइति उद्यन्येद्युर्निजस्थानं स्थूलभद्रश्चवास्थितः ७२ श्रीभद्रबाहुपादां
ते स्थूलभद्रोन्तदहामति सर्वेषामल्पकंवर्षे रपावीदक्षसिर्न्नां ७३ किमुद्दिग्रन्थदेस्युक्तः
सूरिणासोऽब्रवी द्दिष्टंनोऽज्येलगवन्किंच ममाएवंवाचनाः ७३ सूरिरूचेममश्रमनं
ग्रर्णीष्यमिदंततः तदंतेवाचनारूपं यदास्यामिचदिष्टवा ७४ स्थूलीभद्रस्ततःप्रोचे
धीमश्रोषंच मेकियत् संख्याकुरुतदाचार्य द्दिष्टदृश्युपमानतः ७५ ग्रर्णीष्यानेमहा

प्राणं स्थूलभद्रोमहामुनीः दिवस्थूलानिग्रर्वाणि दशपावत्समापयत् ७६ विहारक्रम
योगेण पाटलीपुत्रमपत्तनं श्रीभद्रबाहुरागत्य बाह्योद्यानमध्यश्रियत् ७७ यक्षादयो
विज्ञाय वन्दित्वोत्रांतरेयुताः भगिन्यःस्थूलभद्रस्य वंदनायसमाययुः ७८ वंदीचासु
मुख्याः स्थूलभद्रः कृतप्रभो लघ्वेवक्रमेणेह तामामित्रासंमसः ७९ ततस्तम
न्विषेयुक्ताः समायांतिविलोकस. आश्चर्यदत्तार्नकृते सिंहरूपंविनीर्मिमे ८० दृष्ट्वा
सिंहंचभीतास्तोः सूरिमेत्यविजिज्ञपत् जेष्ठार्यप्रससेसिंह स्तत्रस्तोद्यापितिष्ठति ८१
ज्ञात्वोपयोगादार्यो ग्यादिदेशेगच्छत वंदध्वंतत्रयःसोऽस्ति जेष्ठार्योनिजकेसरी ८२
ततोऽयुस्तांघुनस्तत्र स्वरूपंनिरूप्यच ववंदिरेस्थूलभद्रं जेष्ठार्यारब्धिजाकथां ८३
श्रीयकःसममस्मासि द्दिनादशकिंचसो कथावान्सर्वदाकर्त्रे नैकत्रक्रमपिसम
:८४ मयोक्तःपर्युषणायां प्रत्याख्यास्यद्यपौरुषिं सप्रत्याख्यातवानुक्तो मयाप्लेच्छ
धौघनः ८५ चप्रत्याख्याहिग्रर्वाह पर्वेदमानेरूर्वन्नं इयान्कालःसुरवैत्स परिषा
ट्टापियास्यति ८६ प्रत्यापादितथैवासौ समयेऽभीहतःघुनः तिष्ठेदानिंमस्त्वपार्व

मित्यकार्षीन्नथैवसः ८७ प्रत्यासन्नोऽधुनारात्रिः सुखंसुप्तस्यास्यति तत्प्रत्यारब्धान
ताार्थं मित्युक्तःसोऽकरोत्तथा ८८ ततोनिद्रौघसंघाते स्मरन्देवगुरूनसौ कृत्वौरुत्या
पमरंत्या विधयात्रिदिवयो ८९ ऋषेर्यात्तोमयाकारी सुप्तोप्तंतीनतस्त्वहं पुरःश्रमण
संघस्य प्रायश्चित्तादहोकिना ९० संघोप्यारब्धयथायोदं नवत्याष्ठहसावद्या प्रायश्चि
त्ततोनेह कर्तव्यंकिंविदस्तिते ९१ ततोहमित्यवोचंच साक्षादारब्धानिवेक्षिनः त
तोरुदयसंविन्नि र्जीयतेममनान्यथा ९२ अत्रार्धिसकलःसंघः कायोत्सर्गमदादथ
एत्यत्रासनदेवोक्तं ज्ञतकार्यंकरोमिकिं ९३ संघोप्येवमनाषेष्ट जिनपार्श्वमिमंनय
सारब्धनिर्विघ्नपरार्थं कायोत्सर्गेणनिष्ठतः ९४ संघेतस्मिन्निषेदाने मासानेषीज्जिनान्तिके
ततश्रीमंधरःस्वामी भगवान्वंदितोमया ९५ नरनादागतार्येयं निर्दोषित्यवदज्जिनः
ततोहंछिन्नसंदेहा देवानीतानिजश्रयं ९६ श्रीसंघायोपदौप्रेषी न्मुखेनघमादसा
कं श्रीमान्सीमंधरःस्वामी चचार्थप्रश्ननानिव ९७ भावनाश्चविमुक्तिश्च रात्रिकृत्यम
थापरं तथाविचित्रवर्याच तानिचैतानिनामतः ९८ अपेक्षंयावाचनया मयातानि

धृतानिव उक्तानिवसंघाय तत्तथाख्यानसर्वकं ९९ आचारांगस्यद्वितीये आद्यमध्यय
नद्वयं दशावैकालिकस्यान्य दथसंक्षेपयोजितं १०० इत्याख्यायस्वयुनद्वा नुज्ञातानिज
मात्रयं तावद्युःस्थूलभद्रोऽपि वाचनार्थमगाद्गुरुं १ नदंदोवाचनांतस्था योग्योसीत्यादिशा
द्गुरुः दीक्षादिनात्मत्येषो ऽप्यपराधानवमंतयन् २ चिंतयित्वावाचनाभागः स्मरामीति
जगादच क्षमानमन्यसेत्रांतं पापमित्यवदद्गुरुः ३ स्थूलभद्रस्तनःसूचा पोर्वतिगुरुपा
दयोः नक्रिष्यामिमन्योदः क्षम्तामित्याब्रवीन्न ४ नक्रःरिष्यसिमन्यस्त्व मकार्षीय
दिदंघुनः नदास्येवाचनांतेते त्याचार्यास्तमब्रुवन् ५ स्थूलभद्रस्तनःसर्व संघेनामानय
द्गुरुं महतांक्रुपितानांहि महांतोत्यघमादने ६ सूरिःसंघंबभाषेष विचक्रेसोयमाधुना
तथान्येविकरिष्यंति मदमवाग्नतःपरं ७ अवज्ञाद्यानिसर्वाणि संघमस्यार्श्वएवतत्
अस्यास्तुदोषदंकोय मन्यमिक्षास्तनेपिहि ८ संसंघेनाग्रहाद्गुरो विवेदेसुपयोगतः न
मन्नःशेषसंर्वाणा मुच्चैदोनाग्नतस्क्रमः ९ अन्यस्यशेषसर्वाणि यदेयानिक्षयान्हि १
त्यासिग्राह्यभगवान् स्थूलभद्रमवाचयत् १० सर्वसर्वधरोऽथासीन्न स्थूलभद्रोमहामुनिः
न्यथेत्रिवावार्थपदे श्रीमतानभद्रबाहुना ११ वीरमोक्षार्थवर्षशते सप्तत्यग्रेतेसति नद्र

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

बाहुरपि स्वामी ययौ स्वर्गं समाधिना ।२। ततः प्रबोधजनयन्जनानां निरोत्सुकामामिवत्रीत
रश्मिः सर्वश्रुतस्कंधनिधानकोशः श्रीस्वप्नदोमहत्स्विप्नां २१२ इत्याचार्यश्रीहेमच
न्द्रविरचिते परिशिष्टपर्वणि स्थविरावलिचरिते महाकाव्येऽरिंसारश्रमोकश्री कृष्ण
तथकथा संप्रतिजन्मराज्यप्राप्ति स्थूलभद्रस्वर्गग्रहण सहबाहुस्वर्गगमनवर्णनोनाम
: नवमः सर्गः ९

B.9..

NO. 153